

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Vuorineuvos K. E. Ekholmin joulun ja uuden vuoden tervehdys	1	Manan majoille	35
Rovasti F. B. A. Orkamaa: Joulun valkeus	2	Tontut ja keijut	36
Eeva Lännpää: Jo koristetaan kuusta	3	HALLAN TEHTAAT:	
Uutta rakennustekniikkaa	4	Työturvallisuusviikkomme	38
Harjannostajaiset	3	Uusi lastausmenetelmä Hallassa	39
Bonna-putki	10	Merkkipäiviä	40
Vanha tilikirja kertoo	11	HAUKKASUO:	
Höyryinsinööri Kuusankoskella	12	50-vuotias	41
Pitkäaikaisesti palvelleita	13	Manan majoille	41
Syysterveiset Vuolenkoskelta	16	SALON VALIMO:	
Sosiaalitarkastaja Sirkka Melto: Siivouskursseja ja -talkoita	18	Urheilukuulumisia	42
70-vuotiaalla Kymintehtaan kansakoululla uusi, komea koulutalo	19	METSAOSASTO:	
Merkkipäiviä	21	50 vuotta palvelut	42
Manan majoille	24	Toimituksen tuolilta	43
Kesäurheilukauden päättäjäiset	25	KANSIKUVA:	
Naisjärjestöjen joulumarkkinat	27	Talvinen Kymijoki ja Kuusaan saari kosken alajuoksulta kuvattuna.	
HÖGFORSIN TEHDAS:		Takakannen sisäsivulla: Tontut tuovat lehtemme lukijoille joulutervehdyksensä.	
Rehtori T. Nissinen: Högforsin Tehtaan konepajakoulu	28	TOIMITUS:	
Rehtori T. Nissinen: Työnjohtoportaan koulutustoiminnasta	29	Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.	
Karkkilassa rakennetaan	30	Toimitussihteeri: A. Ylikangas.	
Maatalouskerhomme kuulumisia	32	Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.	
Torstaikerholaisilla menestystä	33		
JUANTEHDAS:			
Tähdenvälejä harrastustoiminnasta Juankoskella	34		

Hyvät yhtiöläiset

Talouselämässä heilahdukset milloin parempaan, milloin huonompaan suuntaan ovat jatkuvasti toistuvia ilmiöitä. Varsinkin maamme tärkein teollisuudenala, puunjalostusteollisuus, joka on riippuvainen niin monista, myös yleismaailmallisista tekijöistä, on joutunut useasti tämän epävakaisuuden kokemaan. Näin on tapahtunut kuluvan vuoden aikana. Tällä kertaa olemme saaneet jälleen tuntea vastatuulta. Varsinkin selluloosateollisuus on joutunut kamppailemaan vaikeuksissa. Selluloosan ulkomainen hinta ei ole vastannut kotimaisia valmistuskustannuksia, ja tästä on ollut seurauksena tämän teollisuuden kannattamattomuus, tehtaiden ajoittainen seisauttaminen ja monet haitalliset seuraukset talous- ja yhteiskuntaelämässämme.

Onneksi yhtiömme tuotantolaitosten pääartikkelin paperin laita on ollut hieman paremmin. Siitä saadut hinnat ovat olleet selluloosan hintoja korkeampia, ja paperikoneemme ovatkin voineet olla keskeytymättä käynnissä. Olkaamme kiitollisia, että asian laita on ollut näin. Tuottava työ on meidän elinehtomme. Sen avulla meille kullekin tarjoutuu tilaisuus kantaa kortemme yhteiseen kekkoon ja siten voimme luoda meille kaikille välttämättömiä aineellisia arvoja, jotka samalla muodostavat perustan kaikelle muulle, niin yhteiskunnalliselle kuin sivistykselliselle toiminnalle.

Kokonaan emme mekään sentään ole säästyneet ankaran ajan puristukselta. Högforsilaiset saivat kärsiä vuoden alkupuoliskolla kotimaisten markkinoiden hiljaiselon seurauksista, minkä johdosta työviikko oli supistettava 5-päiväiseksi. Hallan tehtailla päättyi viime kesänä monta vuotta kestänyt uudisrakennusohjelma, josta oli välttämättömänä seurauksena rakennustyövoiman supistaminen. Suuren osan vuotta saha on käynyt puutavaramarkkinoilla vallitsevan vaikean tilanteen johdosta vain yhdessä vuorossa, mikä myös osaltaan on lisännyt vaikeuksia. Mutta kokonaisuuteen ja yleiseen tilanteeseen katsoen voimme joka tapauksessa pitää työllisyyskysymystä yhtiömme piirissä tyydyttävänä. Pätehtailamme, Högforsissa ja Heinolan radiaattoritehtaalla uuden rakentaminen on jatkunut ja täten rakennustyöntekijöille on voitu tarjota riittävästi työmahdollisuuksia. Samalla tämän uudisrakennusohjelman toteuttamisen avulla on voitu luoda entistä paremmat edellytykset vastaiselle tuotannolliselle toiminnalle.

Mieluisaa on ollut todeta, että vaikka ajan merkit eivät olekaan olleet joka suhteessa rohkaisevia, siitä huolimatta täydellinen rauhallisuus on vallinnut työpaikoilla, ja kukin on taitonsa ja voimiensa mukaan uurastanut oman työnsä ääressä. Velvollisuudentuntoa, mielenmalttia ja ahkeruutta tarvitaankin, mikäli aiomme nykyisessä ankarassa kilvassa menestyä. Minulla on vakaa käsitys, että yhtiöläistemme keskuudessa tämä seikka ymmärretään ja sen mukaisesti myös toimitaan.

Hyvät yhtiöläiset ja yhtiömme eläkeläiset! Toivon, että teidän kodeissanne vallitsisi siunauksellinen joulurauha ja että aloittaisimme uuden vuoden taipaleemme reippain, rohkein ja valoisin mielin.

H. S. Luukkainen

Joulun valkeus

"Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden" (Jes. 9: 1).

Kristikunnan alkuajoista alkaen on seurakunta tunnustanut, että Jeesus Kristus on valkeus. Hänessä toteutui Vanhan Testamentin suuren profeetan Jesajan ennustus: "Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden." Joulua on vietetty neljänneltä vuosisadalta saakka, ja sinä juhlanan on aina kirkkoissa kuulunut tämä sana: "Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden." Nytkin tänä jouluna kaikuu Herran alttarilta tämä sama sana.

Eikö sovikin hyvin aina vuoden pimeimpänä aikana viettää joulua? Siitä alkaen päivät sitten pitenevät. Päivän sarastus jo vakuuttaa tästä puoleen, että päivä valkenee valkenemistaan. Tässä aito kuva siitä valkeudesta, joka Jeesuksen syntymässä koitti synnin ja kuoleman pimeyteen.

Synkkä oli se aika, jonka keskelle Jeesus syntyi. Paavali kuvaa sitä järkyttävällä tavalla roomalaiskirjeensä ensi luvussa. Lue se, lukijani, ja sinä kauhistut silloista synnin valtaa pakanuuden pimeyden keskellä. Pimeydessä eli valonkantaja Juudan kansakin. Sokeat olivat sen kansan johtajat. Ankarat tuomion sanat lausui Jeesus heille.

Mitä näemme nykyisin? Ei Jeesus ole turhaan valkeudeksi tullut. Kansaa valistetaan. Keksinnöt helpottavat toimeentuloamme. Köyhiä huolletaan. Sairaita hoidetaan. Jeesuksen tuoma valkeus on tässä kaikessa mukana vaikuttamassa.

Vielä kirkkaampi on Jeesuksen evankeliumin vaikutus hengellisen pimeyden keskellä. Särjetty sydämet parantuvat. Raskautettuja virvoitetaan. Synnit annetaan anteeksi.

Mutta tästä huolimatta on valkeuden ja pimeyden välinen kamppailu aikanamme ankara. Valhe, petos ja väkivalta näyttävät istuvan valtaistuimella. Synninharjoitus kaikissa muodoissaan on määräävässä kansojen elämässä. On yleistä Kristuksen ja hänen evankeliuminsa pilkkaa. Ja Jeesuksen tunnustajia taas vainotaan, kuten marttyyrikirkon aikana. Marttyyrien lukua täytetään. Sodat tuhoavat miljoonia ihmisiä. Millä puolella olemme me?

Synti on pimeyttä. Siellä viihtyy kuolema. Mutta synnin pimeyteen loistaa valo taivaasta. Jeesus on maailman valkeus. Jeesuksesta sanotaan: "Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus." Sitä valoa tarjoaa hän meille taas tänäkin jouluna. Vain se tuo meille elämän. Hän kutsuu meitä tämän valon ja elämän osallisuuteen, pimeydestä valkeuteen, kuolemasta elämään.

Sallimmeko tämän valon loistaa sieluumme? Jeesuksen aikalaisista sanotaan jouluevankeliumissa: "Maailma ei häntä tuntenut. Hän tuli omaansa, mutta hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan."

Otammeko me hänet uskossa vastaan? Silloin on meillä hyvä joulu. Valkeus koittaa sydämeemme ja elämäämme. Tulevaisuutemme kirkastuu, sekä ajallinen että iankaikkinen. Ja meillä on ilo ja rauha.

F. B. A. O r k a m a a.

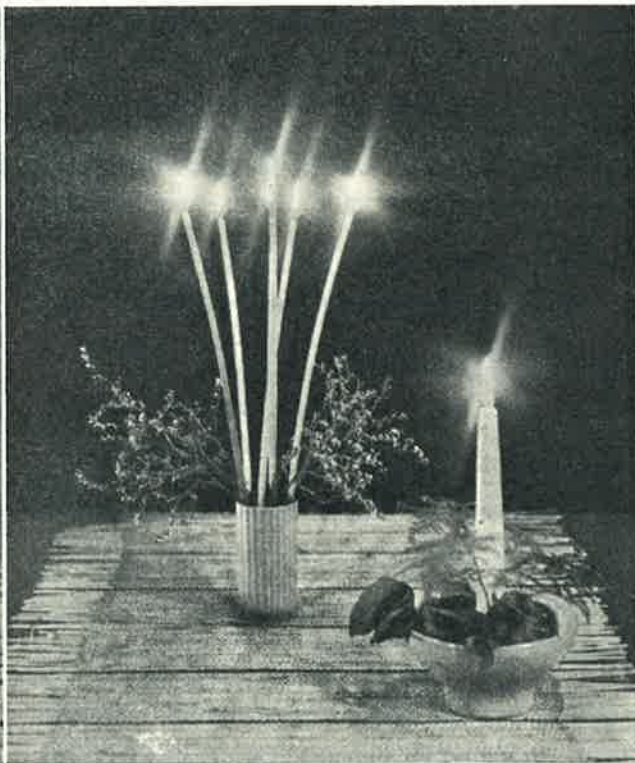
Jo koristetaan kuusta...

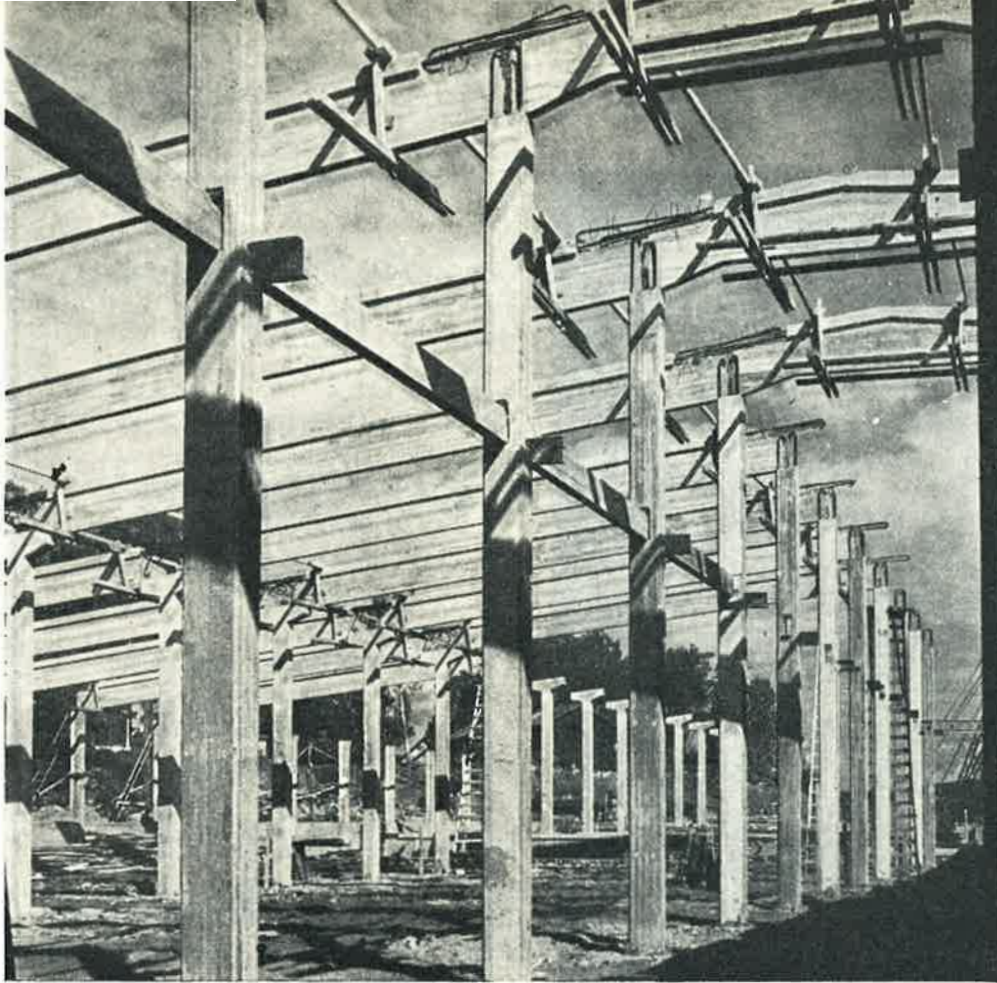
*Jo koristetaan kuusta
keralla omenain.
Ei puhutakaan muusta
kuin siitä vain,
jota syksyn pimeässä
kauan kaivattiin.*

*On maassa joulurauha,
on juhla Jeesuksen.
Se aina uusi Sana
taas kohtaa sydämen,
ja kuuluu valtavana
kuin suusta enkelten.*

Eeva Lännpää

Aattoillan hämärtyessä syttyvät kynttilät, jolloin tunnemme, että joulu todella on tullut. Niiden elävät, loistavat liekit kertovat joulun sanomasta ja kutsuvat kodin jäsenet yhteiseen juhlan viettoon. Tämän sivun kuvat ovat sosiaaliosaston pikkujouluksi järjestämästä kynttiläasetelmanäyttelystä.

Kymin selluloosatehtaan varaston komeata pilaristoa rakennusvaiheen aikana.

Uutta rakennustekniikkaa

Kymin selluloosatehtaan varasto rakennettiin erillisistä teräsbetoniosista

Yli kahden vuoden ajan on Kymin selluloosatehtaan uudistaminen ja laajentaminen ollut tehtaittemme suurin uudisrakennustyömaa. Viimeisenä vaiheena on ollut paalivaraston laajentaminen, joka nyttemmin on saatu loppuun suoritetuksi. Koska selluloosatehtaan tuotanto tulee kasvamaan entisestään kaksinkertaiseksi, on varastotilojakin täytynyt vastaavasti lisätä. 100 metrin pituista ja 20 metrin levyistä varastoa on levennetty koko pituudeltaan 30 metrillä, joten varaston pinta-ala on kasvanut puolen hehtaarin suuruiseksi koko varaston tilavuuden ollessa lähes 40.000 m³. Samalla on liinaradan sisääntulo siirretty keskelle varaston päätyä, jonka johdosta vanhan varaston katto-

lyhty on purettu pois ja rakennettu yhtenäinen kattolape vanhan osan päälle. Tällä tavoin on vanhasta ja uudesta osasta muodostettu yksi yhtenäinen varastorakennus.

Tätä rakennustyötä edelsi erilaisten mahdollisuuksien ja rakennustapojen keskinäinen vertailu. Kuten tunnettua, on rakennusalallakin ryhdytty kokeilemaan uusia rakennusmenetelmiä ja -aineita, joiden avulla koetetaan rakentaa entistä tarkoituksenmukaisemmin ja halvemmalla. Ensinnä ajateltiin käyttää vesikaton rakennusaineena tehdasvalmisteisia ns. HB puukannattajia. Koska tällainen katto olisi kuitenkin ollut altis tulen vaaralle, muutettiin suunnitellut puukannattajat ja pilarit teräsbeto-

nisiksi. Tultiin myös siihen tulokseen, että Lorain-kaivinkoneen avulla nämä erilliset betoniosat voidaan asentaa paikoilleen ja että tällainen rakentamistapa tulee halvemmaksi kuin vanhaan tyyliin paikalleen valettuna. Molemmat päädyt ja vesikattoa n. 3.5 metrin pituudelta piti kuitenkin rakentaa entiseen tapaan, jotta niistä tulisi tarpeeksi lujia ja jäykkiä vastaan ottamaan liinaradasta aiheutuvia suuria voimia.

Myös ulkoseinien rakennustapaa mietittiin moneen kertaan. Vanhasta paalivarastosta oli nimittäin saatu sellaisia kokemuksia, ettei yhden kiven sementtitiiliseinä ole tarpeeksi kestävä kollipinon syystä tai toisesta kallistuessa seinää vasten. Mikäli ulkoseinät olisi tehty entiseen tapaan sementtitiilistä, olisi muurausta pitänyt vahvistaa raudoilla tai sitten tehdä seinä paksummaksi. Koska ulkoseinän ei kuitenkaan tarvitse olla hyvä lämmöneristäjä, päädyttiin teräsbetoniin, jonka avulla saatiin syntymään vahva seinä kaikkein halvimalla. Pitkä sivuseinä koottiin betonilevyistä ja ainoastaan päädyt tehtiin paikalla muottiin valamalla.

Myös lattian on oltava kestävä suuren lattiakuormituksen takia, joka nousee varastopaalien ollessa täydessä korkeudessaan aina 4.5 tonniin neliometriä kohti. Teräsbetoninen aluslaatta tehtiinkin sen takia 10 sm vahvuiseksi ja sen päälle laskettiin kulutuskerrokseksi 2.5 sm paksuinen valuasfaltti. Vesikaton alusrakenne tehtiin latomalla betonirungon päälle ns. ripalevyjä, joiden saumat täytettiin betonilla ja jotka päällystettiin kattahuovalla.

Miten sitten tapahtui varsinainen rakentaminen? Suurelta osalta se suoritettiin varastorakennuksen ulkopuolella, ja varsinainen rakentaminen oli vain valmiiden osien kokoamista, asentamista. Osien valmistaminen aloitettiin viime tammikuussa ripalevyistä, joita tarvittiin 940 kappaletta. Ne valettiin vanhassa sementti-valimossa Kuusaan saarella käyttäen apuna seitsemää höyryllä lämmitettävää muottia. Levyt voitiin irroittaa muoteista jo vuorokauden kuluttua ja siirtää varastoon. Irroitusta helpotettiin käyttämällä apuna vesipainetta. Tällä tavoin ainoastaan seitsemää valumuottia käyttämällä valettiin 3.500 m² vesikattoa ja päästiin n. 20 % halvempaan ratkaisuun kuin käyttämällä tehdasvalmisteisia kevytbetonikattolevyjä tai valamalla vesikattolaatta paikan päällä.

Toukokuussa muodostui toinen työmaa selluloosatehtaan rantaan, jossa valettiin pilarit ja harjapalkit. Jälleen voitiin säästää puutavaraa käyttämällä samoja muotteja useaan kertaan. Ainoastaan kattopalkit samoin kuin seinälevyt valettiin varsinaisella rakennustyömaalla rakennusta pystytettäessä.

Työt rakennustyömaalla oli aloitettava alueen raivaamisella ja romutavaran siirtämisellä hiekan sivummalle romuvaraston uudelle alueelle. Maaliskuun 12 päivänä valettiin ensimmäiset perustukset. Kallio oli muutamien paikoin aina seitsemän metrin syvyydessä, ja vanhan varaston vieressä oli työskenneltävä varovaisesti. Tämän takia perustustyöt kestivätkin pari kuukautta. Rungon asennukseen päästiin kesäkuun alussa ja se edistyi nopeasti. Lorain nosti pilareita paikoilleen, ja kun saatiin tottumusta, sujui niiden pystyttäminen samoin kuin kattopalkkien nostaminen pilarien päihin amerikkalaismaisella vauhdilla. Jo heinäkuun loppuun mennessä oli runkorakenne toista päätyä lukuun ottamatta valmis, ja ripalevytkin jo suurelta osalta asennettu paikoilleen. Elokuun lopussa päästiin aloittamaan vesikaton eristystyöt. Lattian teko ja kattolyhdyn purkaminen aloitettiin syyskuun puolivälissä ja saatiin suoritetuksi marraskuussa. Rakennus olisi valmistunut nopeamminkin, mutta työvoimaa samoin kuin koneitakin oli useasti siirrettävä muille kiireisimmille työmaille. Rakennukseen käytettiin teräsbetonia 1.500 m³ ja terästä 75 tonnia.

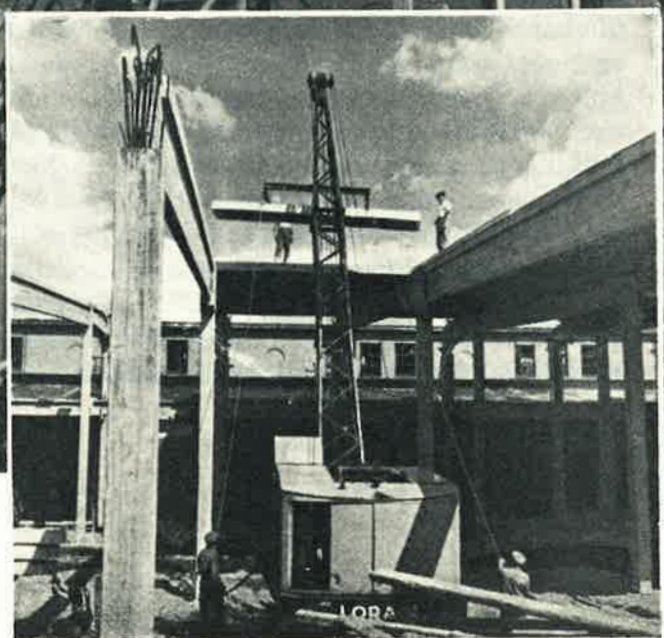
Ennustetaan, että valmiista osista rakentaminen on tulevaisuudessa voittava yhä enemmän alaa. Kuusankoskella on nyttemmin otettu ensimmäinen askel siihen suuntaan. Ja on todettava, että kokeilu oli onnistunut. Vaikka tällainen osista rakentaminen poikkeaaakin suuresti normaalista rakennustavasta, selvittiin tehtävästä kaikella kunnialla. Omaksuttiin nopeasti tämän rakennustavan vaatima tekniikka ja osattiin joustavasti mukautua uusiin tilanteisiin, joita työn kuluessa tuli tuon tuostakin eteen. Asennustyö 6—9 metrin korkeudessa ei myöskään tuottanut vaikeuksia. Vaikka alapuolella ei ollutkaan turvallista telinemetsää, kuten tavallisilla rakennustyömailla, osasivat rakennusmiehet suorittaa palkkien kiinnittämisen ja juottamisen pilarien päihin taitavasti ja samalla kiinnittivät työturvallisuuteen valpasta huomiota. Niinpä vakavampia työtapaturmia ei sattunutkaan koko rakennusvaiheen aikana.

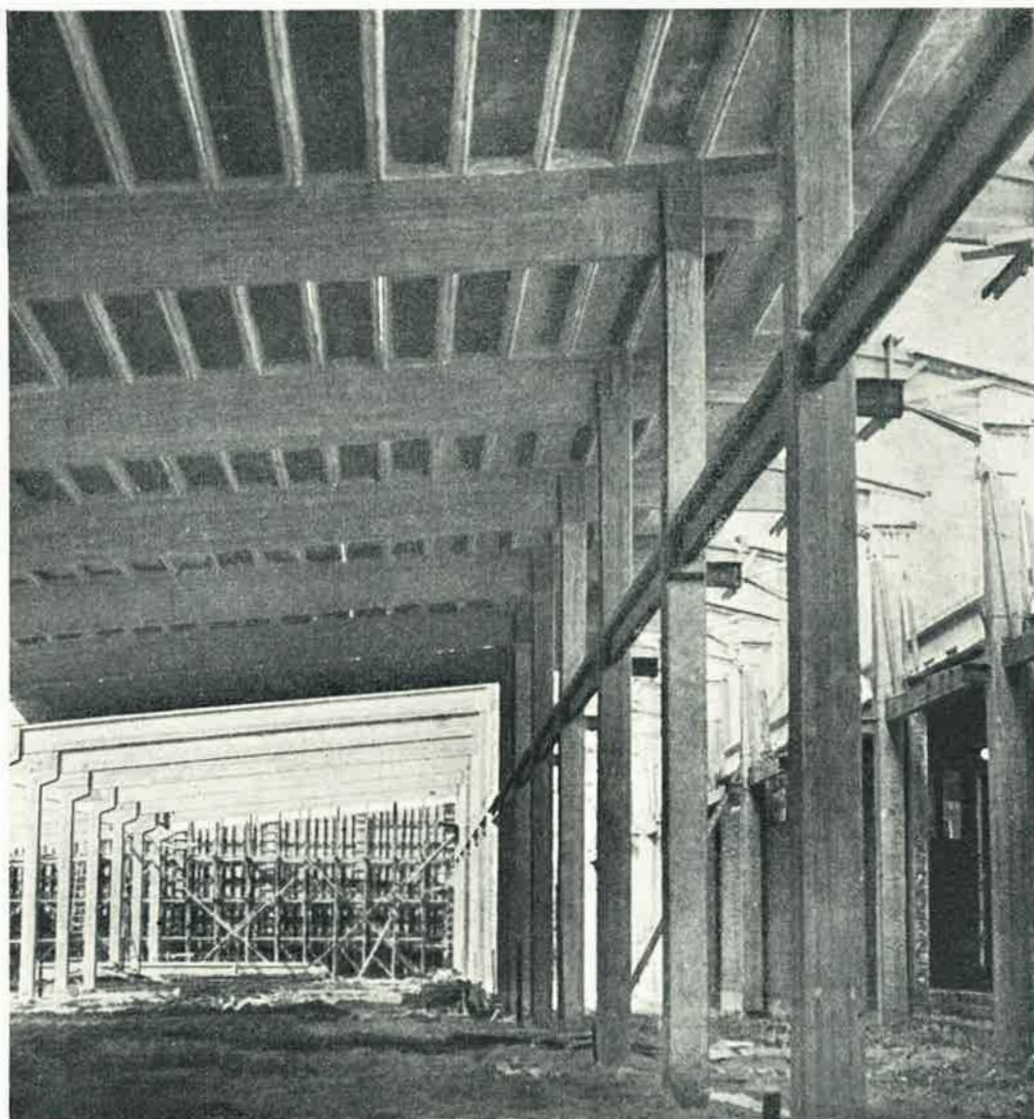

Ylhäällä vasemmalta lukien: Pila-
rien valu käynnissä selluloosateh-
taan rannassa. — Valmiit harjapal-
kit kuljetusta odottamassa. — Pila-
rit nousevat Lorainin avulla. Taus-
talla näkyvä vanhan varaston kat-
tolyhty purettiin myöhemmin.

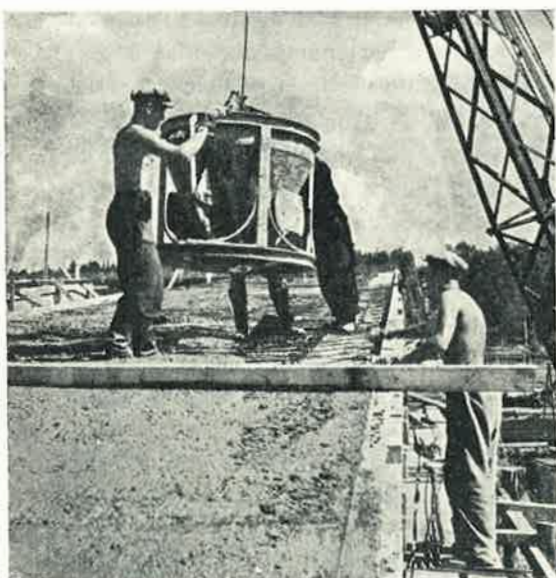
6.5 tonnin painoisten kattopalkkien asennus käyn-
nissä kahden Lorainin avulla. Nämä palkit valettiin
rakennusalueella. — Vieressä: Ripalevyjen nosto
menossa.

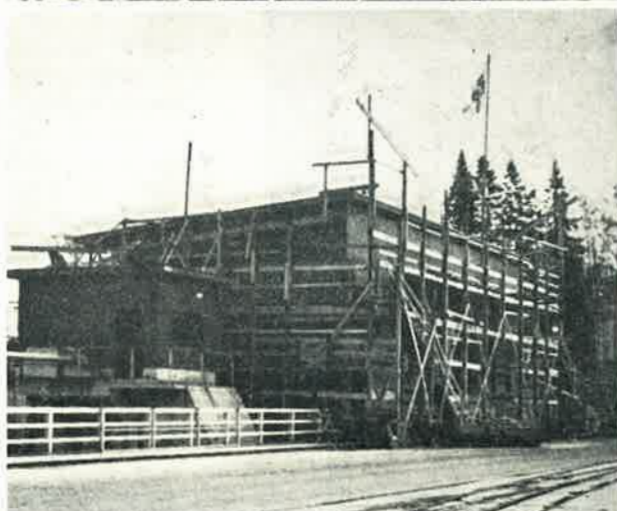
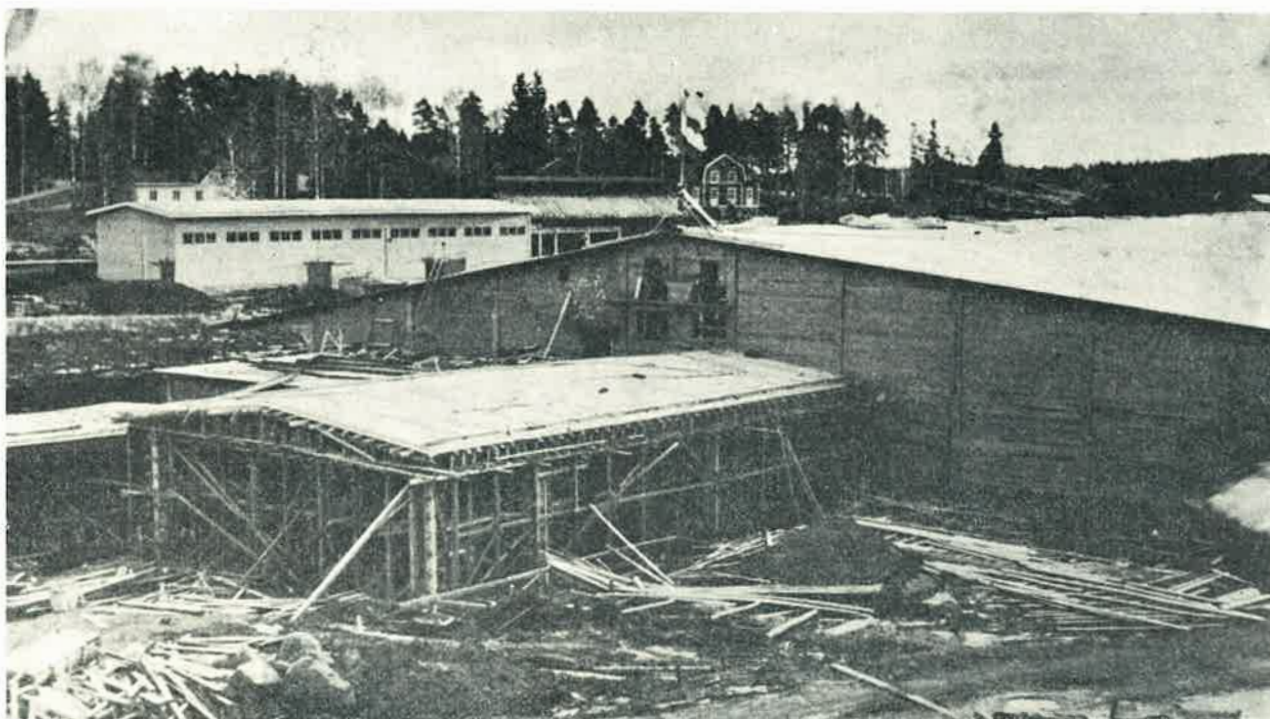

Pilarit, kattopalkit ja osa kattolevyjäkin jo paikoillaan. Taustalla näkyy päätyosan rakennustelineet.

Alhaalla vasemmalta lukien: Varaston molemmat päädyt valettiin tavalliseen tapaan. — Viimeisiä seinälevyjä asennetaan paikoilleen. — Kattolevyjen raot saumattiin ennen kattuhuovan kiinnittämistä.

Harjannostajaiset

Lauantaina marraskuun 14 p:nä hulmusivat sini-ristiliput kolmen uudisrakennuksen saloissa, yksi uuden selluloosavaraston päädyssä ja kaksi rakennustyömaalla tehtaan sillan molemmin puolin vanhan Kymin rännin kohdalla, johon nopeassa tahdissa on noussut kaksi rakennusta, toinen vedenpuhdistuslaitosta ja toinen pumppuasemaa varten.

Yhtiön johto ja rakentajat kokoontuivat viettämään näiden päiväsankarien harjannostajaisjuhlaa entisen Niinivaaran koulun saliin tuntia ja neljänneistä ennen työpäivän päättymistä. Kun oli istuuduttu pitkien pitopöytien ääreen, toivotti rakennusosaston päällikkö, dipl.ins. U. Viherlaiho läsnäolijat tervetulleiksi. Tämän jälkeen nautittiin pöydän antimia, ja kun oli ehditty kahvinjuontiin, käytti ins. Viherlaiho toisen puheenvuoron selostaen juhlittavien rakennusten tähänastisia rakennusvaiheita. Hän mainitsi, että Kymin selluloosatehtaan uudistaminen ja laajentaminen on aiheuttanut laajan rakennusohjelman ja niinpä vajaan kahden vuoden kuluessa nämä harjannostajaisetkin ovat jo kolmannet. Ensiksi puhuja selosti selluloosavaraston rakentamista, josta olemme tehneet selkoa jo edellisessä kirjoituksessa. Vedenpuhdistuslaitoksesta ja pumppuasemasta kertoessaan hän

Harjannostajaisväkeä pitkien pöytien ääressä entisen Niinivaaran koulun voimistelusalissa. Ylhäällä luottamusmies Fabian Huvinen (vas.) ja rakennusosaston päällikkö U. Viherlaiho puhumassa. Viereisellä sivulla: Päivänsankarit harjannostajaisassaan. Ylhäältä lukien selluloosatehtaan paalivarasto, vedenpuhdistuslaitos ja pumppuasema.

mainitsi, että niiden yhteinen kuutiosisältö on noin 5.000 m³. Teräsbetonia on tarvittu 700 m³ ja betoniterästä 63 tonnia. Kalliota on louhittu 150 m³ ja maata yli 300 m³. Rakennustyöt aloitettiin kesäkuun alkupuolella, ja ne ovat edistyneet niin pitkälle, että korjauspaja pääsee jatkamaan asennustöitä suunnitellun aikataulun mukaisesti. Rakennukset on piirtänyt arkkitehtitoimisto Liljeqvist & Helander. Varsinainen suunnittelu on teknillisen osaston käsialaa. Sähköosasto on huolehtinut sähkötöistä, korjauspaja oman alansa asennuksista, ja rakennusosasto yhdessä kuljetusosaston kanssa on suorittanut varsinaisen rakentamisen. Insinööri-toimisto T. Pöysälä on laatinut selluloosavaraston lujuuslaskelmat, ja Rakennus Oy.

Cultor on eristänyt vesikatot sekä päällystänyt selluloosavaraston lattia. Puhuja kohdisti kaikille rakennustyössä tavalla tai toisella mukana olleille yhtiön johdon kiitokset ja lausui ilonsa sen johdosta, että työmaalla on koko ajan vallinnut sopuisa ja luottamuksellinen henki, joka on suuresti edistänyt työsuorituksia.

Työntekijöiden kiitokset yhtiön johdolle ja työnjohdolle esitti luottamusmies, kirvesmies Fabian Huvinen lausuen tyytyväisyytensä sen johdosta, että tämä laaja uudisrakennustyömaa on tarjonnut paljon työmahdollisuuksia ja että alkavana talvikautena yhtiön taholta tullaan jatkuvasti ylläpitämään työllisyyttä.

BONNA-PUTKI

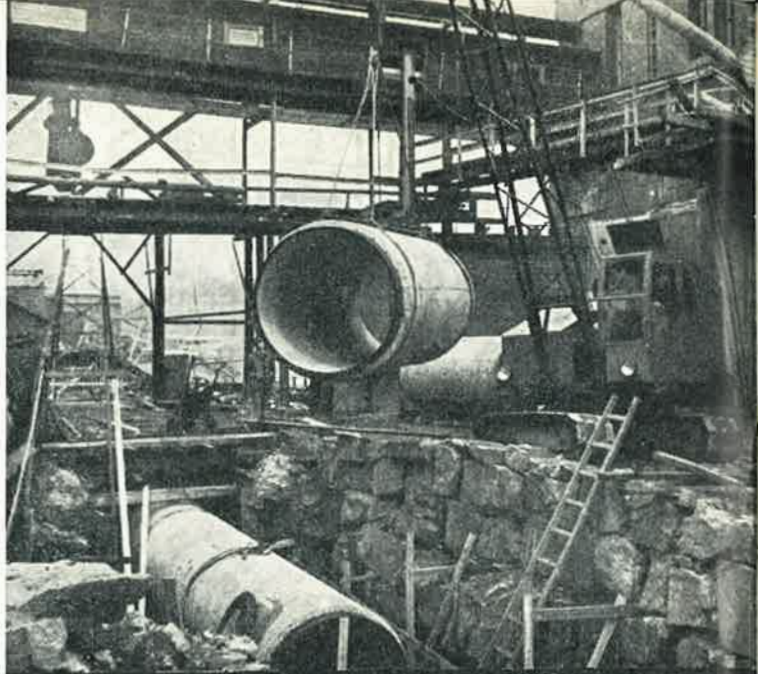
Vanhan Kymin rännin pohjalla on viime kesän sekä syksyn kuluessa työskennelty kuumeisesti. Vedenpuhdistuslaitoksen ja pumppuaseman perustus- ja rakennustöiden lisäksi on rännin kanavaosan pohjalle hakattu kallioon syvennys, johon on asennettu uusi vesijohtoputki.

Ennen vanhaan tehdas otti vetensä suoraan rännistä. Tähän järjestelmään liittyi se paha varjopuoli, että rännin ollessa korjaustöiden takia tyhjänä vedensaanti häiriytyi. Sen tähden v. 1937 rakennettiin suurikokoinen puuputki, joka yhä vielä on käytössä. Lähiaikoina se kuitenkin luovuttaa tehtävänsä uudelle Bonna-putkelle, joka on jo asennettu paikoilleen. Tämä putki, joka on laatuaan ensimmäinen maassamme, on erikoinen rakenteeltaan. 5 mm paksuisen teräslevylieriön sisään on keskipakovoiman avulla lingottu 70 mm paksuinen teräsbetonikerros ja ulkopuolelle on valettu niin ikään 70 mm paksuinen teräsbetonipäällitys. Teräslevylieriön päät ovat valukerrosta hieman pitemmät ja ne menevät jonkin verran sisäkään. Kun asennus on suoritettu, hitsataan tai tilkitään päät yhteen ja saumakohta peitetään sekä sisältä että ulkoa teräsbetonilla. Tällainen Bonna-putken osa on 3,6 metrin pituinen, halkaisijaltaan 146 sm. Koko putken pituus on 235 metriä. Entisen Kymin voimalaitoksen kohdalle saakka se on asennettu maata vasten sepelikerroksen päälle ja siitä lähtien pukkien varaan. Pääjohdosta haarautuu sivuputki paperitehtaalle ja kaksi selluloosatehtaalle. Lisäksi on varattu yksi haara uutta lauhdeturpiinia varten, ja vastaisuutta silmällä pitäen voidaan uusiakin johtoja kytkeä Bonna-putkeen.

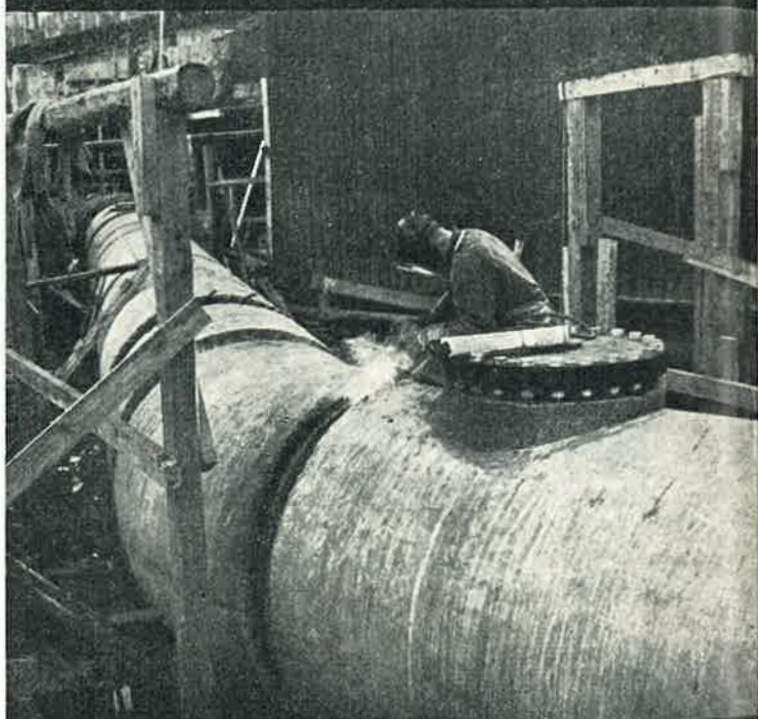
Varmaan kysyttäneen, mitä varten on turvauduttu tällaiseen erikoisrakenteiseen putkeen, kun tähän saakka on totuttu tulemaan toimeen joko puu- tai teräsputkilla? Suurimpana etuna mainittakoon, että Bonna-putki ei syövy, kuten on rautaputken laita. Puuputki taas helposti mätänee ja limottuu sisältä. Bonna-putken pitäisi käytännöllisesti katsoen olla iänikuinen. Se on rakennettu myös suurta kulutusta varten. Uudet pumpput tulevat pumppaamaan vettä 300 m³ eli lähes kaksi kertaa enemmän kuin nykyisin puuputkea pitkin. Tällöin paine putkessa tulee olemaan 3,5 ilmakehää.

Putken asentaminen on vaatinut suurta tarkkuutta. Se ei nimittäin kulje koko matkaa samansuuntaisena. Varsinkin putken asentaminen pumppuaseman yhteyteen on ollut suurta huolellisuutta vaativa tehtävä, sillä putkea on täytynyt samanaikaisesti kaartaa sekä ylös- että sivulle päin.

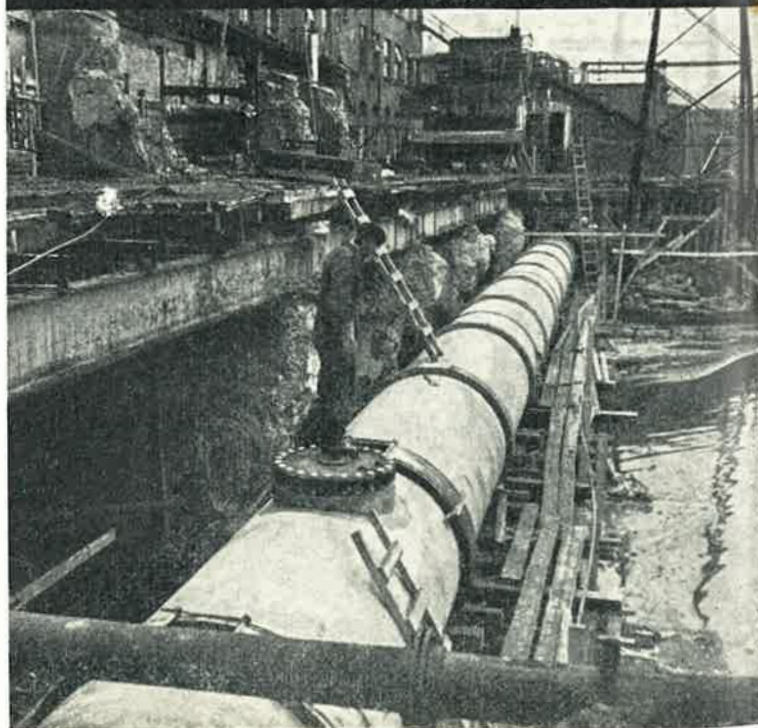
Putki tullaan päällystämään sora- ja maakerroksella, ja se tulee suurelta osalta jäämään lähitulevaisuudessa rakennettavan uuden tien alle.

Lorain laskee Bonna-putken kaivantoon.

Liitoskohtaa hitsataan. Alh. Valmista putkea.

VANHA TILIKIRJA KERTOON

Mestari Hugo Nikula on työpöytänsä laatikossa säilyttänyt 80 vuotta vanhaa tilikirjaa, jonka hän aikanaan löysi Kuusaan paperitehtaan ullakolta suursiivouksen yhteydessä. Koska hänen esimiehensä ei tuntenut kirjaa kohtaan mielenkiintoa, pani hän itsen talteen. Miehele, jonka isä oli ensimmäisiä ruukin miehiä ja joka itsekin on uurastanut koko elämänsä paperinvalmistuksen parissa, tällainen asiakirja tehtaan alkuajoilta on läheinen. Keskustellessamme Nikulan kanssa ruukin alkuajoista hän otti kirja-aarteensa esille ja esitteli sen toimitukselle. Tämän isokokoisen, mustakantisen, nahkaselkäisen ja ajan mukana tietenkin jonkin verran nuhraantuneen kirjan kanteen on liimattu valkeasta paperista koristeellisesti leikattu nimilaatta, johon on kauniilla, vanhanaikaisella käsialalla kirjoitettu

Kirjan lehdet ovat kaunispohjaista, noin 100 gr/m² puuvapaata kirjoituspaperia, jonka värin vuosikymmenet ovat patinoineet kellanharmahtavaksi.

Kirjan jokaisen aukeaman vasemmassa laidassa on nimisarake työntekijöitä varten. Seuraavina ovat päiväsarakeet perjantaista kolmannen viikon torstaihin, siis kahden viikon tilinväli. Tili maksettiin joka toinen lauantai. Loppusarakkeista ilmenevät työpäivien lukumäärä, päiväpalkan suuruus, loppusumma ja vuokrasta peritty maksu, mikäli työntekijä asui yhtiön talossa.

Kirjaan viety ensimmäinen tilinväli on 6.—19.6.1873. Tehtaat oli silloin jo suurelta osalta rakennettu ja turpiineja sekä vesikourua viimeisteltiin. Oltiin parhaillaan siirtymässä tuotantovaiheeseen. Heinä-

kuun 2 päivänä pantiin paperikonekin pyörimään. Työväkeä oli mainittuna tilinvälinä 45, joista naisia ainoastaan 3. Palkkamenot nousivat 999 markkaan 66 penniin. Sitten työväen lukumäärä jatkuvasti kasvoi, ja kirjaan merkityssä viimeisessä tilinmaksussa elokuun 15 p:nä 1874 oli tehtaassa työntekijöitä jo 168, joista 114 miestä ja 54 naista, heistä etunimeltään 14 Annaa ja 13 Mariaa. Palkkojen kokonaissumma oli 3.558 mk 77 p.

Kunkin työpäivän kohdalla on kirjassa kaksi saraketta. Toisessa mainitaan työpaikka ja toisessa työpäivän pituus. Tavallisesti työpäivän pituus on merkitty 1:11:1, mikä merkitsi 12 tunnin työaikaa, mutta harvinainen ei ole sellainenkaan maininta kuin 1½ tai peräti 2, toisin sanoen työntekijä oli tehnyt vuorokauden aikana 18 tuntia tai koko vuorokauden.

Avatkaamme kirjan sivuaukeama, jonka yläotsikossa luetaan: "Aflöning den 8 November 1873", palkkalista ajalta 24.10.—6.11.1873. Se sisältää kaiken kaikkiaan 61 palkansaaajan nimeä, joista miehiä 43, naisia 14, nuorukaisia 3 ja yksi alaikäinen poika.

Kahden viikon palkkasumma on kokonaisuudessaan 1.396 mk 90 penniä jakautuen yhteenvedon mukaan kahdeksalle eri tilille seuraavasti:

Sammandiag	
Papertillverk. Conto	734.35
Maskinans	201.71
Trämässen luv.	126.75
Fabriks byggnad	98.40
Ombostraders	92.41
Ekonomiobyggn.	104.60
Inventarier	30.25
Slipveds	8.50
Summa 1396.90	

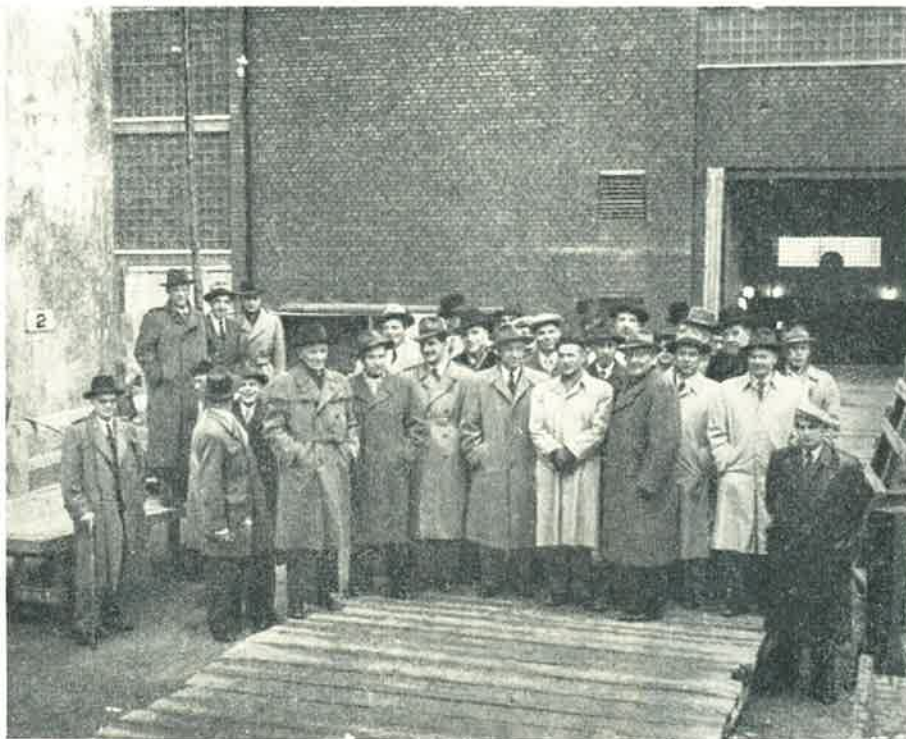
Kun silmäilemme tätä tilinväliä lähemmin, huomaamme, että palkat vaihtelivat suuresti työn laadusta riippuen. Paperikoneenhoitajat Peter Miller ja A. Munro, joista edellinen suoritti myös arkkipaperin riiseihin laskemisen, olivat parhaiten palkattuja.

Kumpaisenkin päiväpalkka oli 7 mk 73 p. Se oli todellakin korkea verrattuna toisten konemiesten palkkaan, joka oli keskimäärin 1 mk 70 p päivässä. Näitä 1 mk:n 70 p:n miehiä olivat Sylvester Laurila, Sylvester Pekkola, Sylvester Niemi, Johan Enstedt, David Berg, Thomas Walin, Anders Heikkilä, Matts Harjula, Henrik Örling, David Johansson, Herman Lindros, David Heikkilä, Mikkel Saxlin, Carl Westerholm, Johan Markkula, Otto Puolakka, Erik Willberg, Johan Saxlin ja David Simonpoika. Viilari Anders Vallenius ja koneenkäyttäjä Robert Hagman saivat kumpikin 5 mk ja seppä J. E. Bergglund 3 mk 75 p. Kolmen markan miehiä olivat hiomossa työskentelevä Gabriel Nyberg, kuivaamon mies Nils Sund ja erilaisissa tehtävissä kuten saksilla ja tapettipaperin rullaajana toiminut Petteri Räsänen. 2 mk 50 p päivältä saivat Henrik Wahlberg, Viktor Mattsson, Johan Nygren, Johan Blomqvist, David Leander, Alvar Manneri, Daniel Lind ja Sylvester Mattsson. Osa heistä työskenteli puuhiomossa ja kuivaamossa, osa oli rakennusmiehiä. Samanlaisia ammatteja edustivat 2 markan miehet Matts Häkkinen, Sylvester Ilvonen, Alex Johansson, David Wikman, ja Viktor Menn-nuorempi. Erik Heino sai 1 mk 80 p ja Alex Hemming vain 1 mk 40 p. Nuorukaiset Const. Blomqvist, David Priha ja Viktor Menn-nuorempi ansait-sivat 1 mk 20 p ja poikanen Johan Rikkilä kokonaisu-

50 p. Rob. Hagman oli saanut mahtumaan näihin 12 arkipäivään 18 ja Joh. Markkula 17 työpäivää.

Tililistan naisista työskenteli puuhiomon kokous-koneilla seuraavat kahdeksan: Aurora Skönsten, Loviisa Berggren, Anna Mattsson, Anna Likman, Maria Söderström, Amanda Menn, Maria Knuts ja Ida Jäderholm. Paperitehtailla joko lajittelijoina tai muissa paperinkäsittelytehtävissä toimivat Elisabeth Massala, Stina Söderström, Lena Salomonsdotter, Eva Lind, Sofia Örling ja Anna Davidintytär. Aurora Skönsten sai 1 mk 20 p, Lovisa Berggren ja Elisabeth Massala 1 mk:n ja muut 70—90 penniä päivässä. Ero miehen ja naisen palkan välillä oli siis melkoinen.

Yleisenä havaintona voidaan tehdä, että johtavia koneenkäyttäjiä lukuun ottamatta, jotka ammattitaitonsa perusteella kuuluivat omaan ylhäiseen asemaansa myös palkkalistoilla, rakennus- ja korjausmiehet olivat suhteellisesti paremmin palkattuja kuin varsinaiset kone- ja tehdastyöläiset. Verrattuna muihin samanaikaisiin työansioihin palkat edustivat melko huomattavaa tasoa. Muutama vuosi aikaisemmin Riihimäen—Pietarin rataa rakennettaessa miehen päiväpalkka vaihteli 80 pennistä 1 markkaan 20 penniin. Maataloustöissä saadut raha-ansiot jäivät näistä palkoista vielä huomattavasti jälkeen. Ei ihme, että tehtaat alkoivatkin houkutellessa lähiseudun maaisrahvasta puoleensa.

Höyryinsinöörejä Kuusankoskella

Teollisuuden Lämpöteknillisen kerhon vuosikokous pidettiin lokakuun 22—23 p:nä Kuusankoskella Kymin Oy:n toimiessa isäntänä. Läsä oli 32 insinööriä eri puolilta maata. Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi ins. B. Zimmermann. Ohjelmassa oli useita esitelmiä alan ammattikysymyksistä.

Kiertokäyntien yhteydessä varsinkin Voikan uusi kattila, Kymin selluloosatehdas ja Haukkasuo turvetyömaa olivat vieraiden erityisen mielenkiinnon kohteina.

Viktor Kunnas.

August Friman.

Otto Sahrman.

Pitkäaikaisesti palvelleita

LEIKKUUKONEENKÄYTTÄJÄ VIKTOR KUNNAS

Kuusankosken paperitehtaalta tulee 27. 12. 53 olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 30. 12. 1884 Askolassa. Vuonna 1902 hän tuli halkojen lossaukseen Voikkaalle, mistä v. 1905 muutti Kuusaan puolelle kastelukoneen apumieheksi Kuusaan paperitehtaalle. Vielä samana vuonna hän siirtyi apumieheksi leikkuukoneelle ja nimitettiin leikkuukoneenkäyttäjäksi v. 1907. Vuosina 1924—40 hän oli samassa toimessa Kymin paperitehtaalla, mutta palasi viimeksi mainittuna vuonna takaisin entiseen työpaikkaansa, jonka kirjoissa hän edelleenkin on. Tapanin päivän jälkeisenä sunnuntaina tulee sitten puolen vuosisataa kestänyt palveluskausi täyteen.

Kunnas oli nuorempana innokas laulumies ja kuului aikoinaan mieskuoroon, joka lienee ollut ensimmäinen laatuaan Kuusankosken puolella. Tämä kuoro sai kaksi palkintoakin, toisen Viipurissa ja toisen Kotkassa. Myöhemmin hän kuului myös sekakuoroon. Näitä molempia kuoroja johti silloinen Kuusankosken tehtaan kansakoulun johtajaopettaja Wäinö Walkama.

VARASTOMIES AUGUST FABIAN FRIMAN

Kymin varastolta tulee 13. 2. 54 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 26. 3. 1892 Elimäellä. Oltuaan ensin paimenpoikana eri taloissa hän tuli 7. 6. 1908 yhtiömme palvelukseen Kuusan-

kosken ulkotyöosastolle työskennellen aluksi noin 7 vuotta hevosmiehenä ja sen jälkeen noin 5 vuotta lastaus- ja purkaustöissä. Varastolle hän tuli 15. 6. 1920 toimien varastomiehenä ja tavarantoimittajana.

Frimanin harrastuksiin kuului nuorempana lähinnä urheilu.

PORTINVARTIJA OTTO SAHRMAN

Kymin talousosastolta tulee 9. 1. 54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 8. 5. 1888 Sysmässä. 1. 11. 1913 hän tuli työhön Hevosojan kartanoon, mistä 6. 8. 25 siirtyi työnjohtajaksi Ojaselään. Hänen tehtäviään olivat erityisesti maanviljelyskoneiden valvonta ja nuorten hevosten kouluttaminen työtehtäviin. Huhtikuussa 1952 hän muutti Kuusankoskelle, missä 15. 9. 52 lähtien on toiminut portinvartijana.

MYYNTIPÄÄLLIKÖN APULAINEN, PROKURISTI ALLAN VALDEMAR BJÖRK

tulee 19. 1. 54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 22. 4. 1891 Vehkalahdella ja käynyt 9-luokkaisen Brobergin yhteiskoulun Helsingissä. Opiskeltuaan 1½ vuotta Dresdenin kauppakorkeakoulussa ja työskenneltään sen jälkeen vuoden Pohjoismaiden Yhdyspankin Helsingin konttorissa hän tuli 19. 1. 14 ensimmäisen kassanhoitajan apulaiseksi yhtiömme pääkonttoriin Kuusankoskelle. Oltuaan tässä virassa vain pari kuukautta hän siirtyi saksan kielen kirjeenvaihtajaksi myyntiosastolle ja

Allan Björk.

Aatami Nisonen.

Lauri Lahtinen.

sieltä toukokuussa 1917 osto-osastolle. 1. 8. 18 ja 31. 12. 20 välisen ajan hän työskenteli Voikan tehtaan konttorissa, minkä jälkeen siirtyi takaisin pääkonttoriin talousosaston päälliköksi. Myyntiosastolla hän on ollut helmikuun 1 p:stä 1922, ensin konttoristina ja vuoden 1946 loppupuolelta lähtien myyntipäällikön apulaisena. Prokuristiksi hänet nimitettiin v. 1933.

Hra Björk oli mukana vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä ja sotien aikana hän toimi is.-komppanian päällikkönä paikkakunnalla. Hän on innokas metsämies ja hänen harrastuksiinsa on lisäksi kuulunut mm. musiikki.

TÄYTEAINEIDENKÄSITTELIJÄ AATAMI NISONEN

Kymin paperitehtaalta tulee 20. 1. 54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 1. 5. 1892 Lemillä. Yhtiön työhön hän tuli 24. 7. 12 Kymin ulkotoyosastolle, mistä jo 4. 8. 12 siirtyi Kymin paperitehtaalte. Oltuaan välillä lyhyehköjä aikoja Kuusaan rakennusosastolla, Kymin ulkotoyosastolla ja Kymin rakennusosastolla hän tuli 6. 4. 21 takaisin Kymin paperitehtaalte täyteaineidenkäsittelijäksi, jota tehtävää on utterasti ja huolellisesti hoitanut.

VIIVAAJA LAURI ANSELM LAHTINEN

Kymin paperitehtaalte tulee 23. 1. 54 palvelleeksi yhtiötämme 40 vuotta. Hän on syntynyt 14. 1. 1899 Jaalassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 26. 5. 13 Kuusaan rakennusosastolle, vaikkei ikää ollut vasta kuin vähän yli 14 vuotta. Käytyään välillä rippikoulun kotipitäjässään hän tuli 22. 2. 15 työhön Kuusaan ulkotoyosastolle. Sen jälkeen hän oli jonkin aikaa hevosmiehenä Ky—Kuu:n tallilla, mistä 29. 8. 24 siirtyi

Kymin paperitehtaalte, ensin kollipakkariksi ja myöhemmin nykyiseen toimeensa viivaaajaksi.

Lahtisen panos paikkakuntamme yhteisissä riennoissa on varsin huomattava, mm. kunnallisessa elä-mässä hän on pitkän aikaa ollut kaikkein keskeisimpiä henkilöitä. Hän on kuulunut kunnallislautakuntaan, jonka nimi myöhemmin muutettiin kunnan hallitukseksi, vuodesta 1930 lähtien toimien sen varapuheenjohtajana vuosina 1939—45 ja sen jälkeen puheenjohtajana. Nykyisin hän on kunnanhallituksen varapuheenjohtaja. Kunnanvaltuustossa hän on ollut jäsenenä yli 20 vuotta ja kuulunut lukuisiin kunnallisiin lauta- ja johtokuntiin. Hänen muista luottamustoimistaan mainittakoon mm., että hän on kuulunut Kuusankosken Säästöpankin isännistöön pankin perustamisesta lähtien ja Kuusankosken Osuusliikkeen myymäläneuvostoon toimien kassantarkkailijana usean vuoden ajan. Työväen järjestötoiminnassa hän on ollut mukana vuodesta 1916 lähtien ja ammattiyhdistysliikkeessäkin jo yli 30 vuotta hoitaen niissäkin erilaisia luottamustoimia.

Lahtisen nuoruuden aikaisista harrastuksista oli musiikki etutilalla. Jo kansakoulua käydessään hän kuului koulun johtajan Wäinö Walkaman johtamaan torvisoittokuntaan ja myöhemmin muihin soittokuntiin. Torven lisäksi hän on soittanut myös viulua.

VIILAAJA LAURI ARMAS SIHVOLA

Kymin korjauspajalta tulee 3. 2. 54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 14. 5. 1897 Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1911 työskennellen aluksi Kymin ulkotoy- ja rakennusosastoilla vuoteen 1916, jolloin siirtyi Kymin korjauspajalle viilaaajaksi. Tässä toimessa hän on yhtä-

Lauri Sihvola.

Taavi Saarelainen.

Juho Väinö Lahtinen.

jaksoisesti ollut 37 vuotta. Mainittakoon, että hänen isänsäkin oli aikoinaan yhtiön työssä eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

Vapaa-aikoinaan on Sihvola harrastanut opiskelua. Hän on kuulunut 16 vuotta Kuusankosken Työväenopistoon opiskellen eri opintopiireissä. Aikoinaan oli puutarhanhoito hänelle läheinen harrastus. Hänen kotipuutarhansa tuotteita on ollut esillä näyttelyissäkin ja on hän saanut niistä palkintojakin. Nuorempana hän kuului Kymintehtaan Kisaan harrastaen innokkaasti voimistelua.

PURKAJA TAAVI SAARELAINEN

Kymin ulkotyöosastolta tulee 12.2.54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 6.2.1887 Iitissä ja tullut työhön 6.11.11 ulkotyöosastolle. Saarelainen joutui purkaus- ja lastaustöihin Kuusaan saareen, missä hän lyhyitä poissaoloja lukuun ottamatta on siitä lähtien työskennellyt koko pitkän palvelusaikansa samalla osastolla.

HITSAAJA JUHO VÄINÖ LAHTINEN

Kymin korjauspajalta tulee 14.2.54 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 11.10.1895 Valkealassa. Heinäkuussa v. 1909 hän tuli vajaan 15 vuoden ikäisenä työhön Kymin ulkotyöosastolle. Myös hänen isänsä oli yhtiön työssä, johon hän oli tullut jo pojan syntymävuotena. Oltuaan välillä vähän aikaa valtion rautateiden konepajalla Juho Lahtinen tuli v. 1918 uudelleen yhtiön palvelukseen, tällä kertaa hitsaajaksi Kymin korjauspajalle. Hän tunsii joutuneensa oikealle alalle ja on tässä työssä edelleenkin. Hän on todella ammattinsa taitava mies, ja hänen suhtautumisensa työhön on ollut varsin kiinteä.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja heidän uskollisesta uurastuksestaan yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille menestystä tulevien vuosien varalle.

HYVÄÄ JOULUA
ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA
toivotamme kaikille Kymi-Yhtymä-lehden lukijoille

TOIMITUS

SYYSERVEISET VUOLENKOSKELTA

Vuolenkosken lomakodista on tullut suosittu paikka. Viime kesänä parhaana lomakautena se oli täynnä viimeistä mahdollista sijaa myöten, eivätkä kaikki halukkaat saaneetkaan paikkaa. Ja ihme kö tuo. Vuolenkoski ja Koskenniska valtoimine koskineen ja jylhine järvimaisemineen ovat kauneinta Kymenlaaksoa. Itse lomakoti viihtyisine päärakennuksineen, aittoineen ja pihataloineen on kodikas, vapaa hotellimaisesta kankeudesta ja arvokkuudesta. On auringonpaisteista pihamaata ja varjoisaa puistikkoa. Rantatörmä vetää väkisinkin uimarantaan, jossa sauna lämpiää kahdesti viikossa.

Muina vuodenaikoina on lomakodissa huomattavasti hiljaisempaa, mutta aika ajoin se saattaa silloinkin olla kansoitettu. Milloin palkintolomalaisten iloinen ja reipas joukko valtaa lomakodin, milloin taasen sinne on tuotu eläkeläisiä virkistymään. Eläkeläisille on näet vuodesta 1950 lähtien järjestetty mahdollisuus viettää muutama päivä yhtiön vieraana lomakodissa. Kevätvierailu on tapahtunut toukokuun alussa kolmessa ryhmässä eläkeläisten lukumäärän noustessa yhteensä 60—70:een. Saman verran heitä on osallistunut syksyiseen lomamatkaan, joka on tapahtunut syys-lokakuun vaihteen tienoilla. Jos eläkeläisen puoliso on ollut halukas tulemaan mukaan, on hän myös ollut tervetullut. Tietenkään kaikki eivät ole voineet noudattaa kutsua sairauden tai jonkin muun voittamattoman esteen takia, mutta yleensä

nämä vierailut ovat olleet suosittuja. Ensimmäinen kierros alkaa olla jo loppuillaan ja pian on odotettavissa toinen matka.

Eräänä lokakuun päivänä kävimme tervehtimässä tämän syksyn viimeistä eläkeläisryhmää. Ensimmäisen kosketuksen saimme jo maantiellä, jossa 55 vuotta yhtiötämme palvellut Taavetti Saastamoinen kävellä porhalsi ketterästi jotakin maalaistuttavaansa tapaamaan. Lomakodin teillä tapasimme useita muita terveyskävelyään suorittamassa, mutta olipa jokunen sisälläkin seurusteluhuoneessa ja heidän kanssaan pääsimme heti jutun alkuun.

Kyselimme päivän ohjelmaa. Aamuvirkkuja kertoivat eläkeläiset olevansa täällä niin kuin kotonaankin. Ja viimeisetkin unen rippeet katoavat kahvipöydässä. Ei unohdeta myöskään aamuhartautta. Aamupäivä kuluu sitten ulkoiluun — mikäli sää sallii — ja seurusteluun. Tukevan aamiaisen jälkeen otetaan "kauneusunet". Tämä päiväuni on kuulemma tarttunut sellaisiinkin, jotka kotioiloissaan eivät ole sitä harrastaneet. Päiväkahvin jälkeen on parhain ulkoilu-aika. Toisinaan retkeillään kauemmaksikin. Kukapa ei tahtoisi nähdä erikoista lintutaloa. Päivälisen jälkeen seuraa rattoisin rupatteluhetki. Muistellaan menneitä, vuosikymmenien takaista elämää ja silloisia oloja, joku kertoo hauskan tarinan, leikitään seuraleikkejä ja kuunnellaan radiota. Tunnelmaan sopivat mainiosti joululaulun säkeet: "Ja vanhakin nyt nuortuu kuin lapsi leikkimään". Iltatee ja lyhyt hartaushetki päättävät päivän, joka jää mieluisana ja virkistävänä jokaisen läsnäolijan mieleen.

Vähitellen oli koko joukko kerääntynyt ympärillemme. Ei ollut tarinoitsijoista puutetta. Kukin kertoi muistojaan vuosikymmenien varrelta elämänkoulua käyneen ihmisen viisaudella, eikä kukaan jättänyt kertomuksensa päätteeksi mainitsematta kiitollisuuttaan tästä heille tarjotusta muutaman päivän oleskelusta Vuolenkoskella.

Lämpimänä syyspäivänä sopii istahtaa pihapenkille keskustelemaan.

Alhaalla: Lydia Kivisalo ja Taavetti Saastamoinen ovat ottaneet leppoisan lomalaisen asennon kuistikon nojatuoleissa.

Viereisellä sivulla: Eläkeläisten vierailuryhmä kuvattuna lomakodin pihamaalla. — Viljam Mäkelä (vas.) ja Juho Hepola kävelyretkellä syksyisessä metsässä.

*Karbiditehtaan siivoustalkoolaiset.
Alhaalla: Karbiditehtaan siivous käynnissä*

SIIVOUSKURSSEJA JA -TALKOITA

Tehdasygienian kohottaminen ja henkilöhuoneiden viihtyisyyden vaaliminen on eräs tehdasosastojen monista sosiaalisista tehtävistä. Puhtaan ja kodikkaan pesu- ja ruokailuhuoneen merkitystä ei olisi väheksyttävä, vaan osastojen tulisi luoda nämä paikat viihtyisiksi ja työntekijäin taas osaltaan ne sellaisina säilyttää.

Ensimmäinen ja tärkein viihtyisyyden aikaansaaja on puhtaus. Mikäpä olisi sen ikävämpää katseltavaa kuin likaiset vesilammikot sekä sinne tänne heitellyt paperinpalat henkilöstöhuoneissa. Siivooja on erittäin tervetullut tällaiseen sekamelskaan. Hyvä ja tunnollinen, ammattinsa osaava tehdassiivooja onkin tehdasygienian parantamisessa kaiken a ja o. Jotta saataisiin puhtautta parannetuksi ja siivoojien työskentelyä tuetuksi, tulisi tähän työhön ja sen kehittämiseen syventyä siivouskursseilla ja -talkoissa.

Pienessä mittakaavassa onkin tätä työtä jo aloitettu mm. Voikan tehtailla tämän vuoden keväällä. 13. 4. 53 lähettivät osastot siivouskurssien luentoja kuulemaan yhteensä 29 tehdassiivoojaa. Tällöin annettiin perustietoja ja tehtiin muutamia kokeita siivoustavoista. Käytiin myös kokemukseen perustuva yleiskeskustelu siivouksen suorittamisesta. Kurssit jatkuivat myöhemmin käytännöllisenä työnä eri osastoilla siten, että osastot kokosivat siivoojansa talkoisiin ja sosiaaliosasto lähetti terveyssisaren työtä johtamaan. Talkoosiivousta suoritettiin viime keväänä Voikan paperitehtaalla, puuhiomolla sekä selluloosa- ja karbiditehtailla. Hankaluuksiakin sattui, kuten aina työtä aloitettaessa, mutta työn jälkeen voitiin todeta moni ruoka- ja pesuhuone entistä viihtyisämmäksi, ja mikä parasta: vielä viikkoja siivouksen suorittamisen jälkeen saattoi todeta puhtaan ja raik-

70-vuotiaalla Kymintehtaan kansakoululla uusi, komea koulutalo

Kymintehtaan Kotiharjulle mänty- ja kuusimetsän keskelle on kohonnut uljas koululinna, joka avasi ovensa lapsiparvelle kuluva lukuvuoden alussa. Marraskuun 1 päivänä koulu vihittiin juhlallisilla menoin tehtävänsä. Tilaisuudessa ei unohdettu myöskään menneitä vuosikymmeniä, ja siihen olikin aihetta, sillä tämän vuoden aikana oli tullut kulu-neeksi 70 vuotta Kymintehtaan kansakoulun perustamisesta.

kaan tunnun siivotuissa ruokailu- ja pesuhuoneissa.

Esimerkiksi kelpaavalla tavalla otti karbiditehdas siivousasian järjestettäväkseen niin keväällä kuin syksylläkin. Kaikki siivoojat koottiin talkoisiin. Suoritettiin työnjako ja selitettiin työjärjestys siivousryhmälle. Jokaiselle siivoojalle varattiin omat, asialliset työvälineet. Työ aloitettiin pölyn poistolla nuohomalla katot ja seinät sekä puhdistamalla pölynimurilla vaatekaapit. Tämän jälkeen seurasi lamppujen puhdistus sekä huonekalujen, seinien, akkunoiden, kaappien ja ovien ynnä viimeksi lattian pesu. Pesuaineena käytettiin mäntysuopaliuosta, koska se puhdisti hyvin ja jätti jälkeensä raikkaan tunnun. Lattioiden pesuun käytettiin Trinaa, yhtiömme omaa valmistetta. Erilaisia nestemäisiä pesuaineita kokeiltiin ovien ja pulvereita altaiden puhdistamiseen. Ko-

70 vuoden ikä seutukuntamme kouluhistoriassa on varsin kunnioitettava. Lukuun ottamatta v. 1870 toimintansa aloittanutta Valkealan kirkonkylän kansakoulua alkoi pitäjän muihin kyliin syntyä kansakouluja vasta 1890-luvun jälkipuoliskolla. Kymintehdas teki kuitenkin poikkeuksen, sillä tehtaan johdon toimesta Kymintehtaan kansakoulu perustettiin v. 1883. Sitä ennenkin oli tehdaskylän lapsille jo järjestetty tilapäistä opetusta. Tehtaan ensimmäinen 10-vuotis-

keilujen avulla toivottiin löydettävän kuhunkin pintaan sopiva, hyvin puhdistava ja halpa pesuaine.

Voidaan sanoa, että karbiditehtaan toinen talkookierros oli ensimmäistä huomattavasti parempi. Ilmeistä kehittymistä työn suorituksessa oli havaittavissa.

Huomiota ansaitsee myös siivoojien työpukuharastus. Osastoittain on hankittu työtaskikankaita, joista yhtiön ompeluneuvontapalvelun opastuksella on leikattu ja itse ommeltu työtakit.

Siivoustalkoita pitäisi jatkaa. Ne eivät saisi päättyä kertaan tai kahteen, vaan säännöllisin väliajoin olisi koottava kunkin osaston siivoojat yhteisiin talkoisiin suorittamaan siivoustyötä, oppimaan, kokeilemaan ja kehittämään ammatissaan.

Sirkka Melto.

kausi päättyi onnellisissa merkeissä. Vuoden 1882 suuressa Moskovon näyttelyssä Kymin Osakeyhtiön tuotteet palkittiin kultamitalilla, ja vuoden taloudellinen tulos muodostui edulliseksi. Tämä menestys tuntui myös sivistyksellisellä alalla, ja tuloksena oli kaksi luokkahuonetta käsittävän koulutalon rakentaminen jo opettajan palkkaaminen. Nykyinen Tehtaan Kerho virkamiesklubia vastapäätä on tämän ensimmäisen koulutalon perua.

Koulu oli toimitusjohtaja Ernst Dahlströmin ja isännöitsijä Knut Selinin sydäntä lähellä. Varsinkin isännöitsijä joutui jokapäiväiseen kosketukseen opettajan ja oppilaiden kanssa. Ja hän osasi pitää pojanviikarit kurissa ja Herran nuhteessa, mutta ei häneltä puuttunut myöskään lempeyttä ja hellää huolenpitoa, kun sellainen suhtautuminen oli paikallaan.

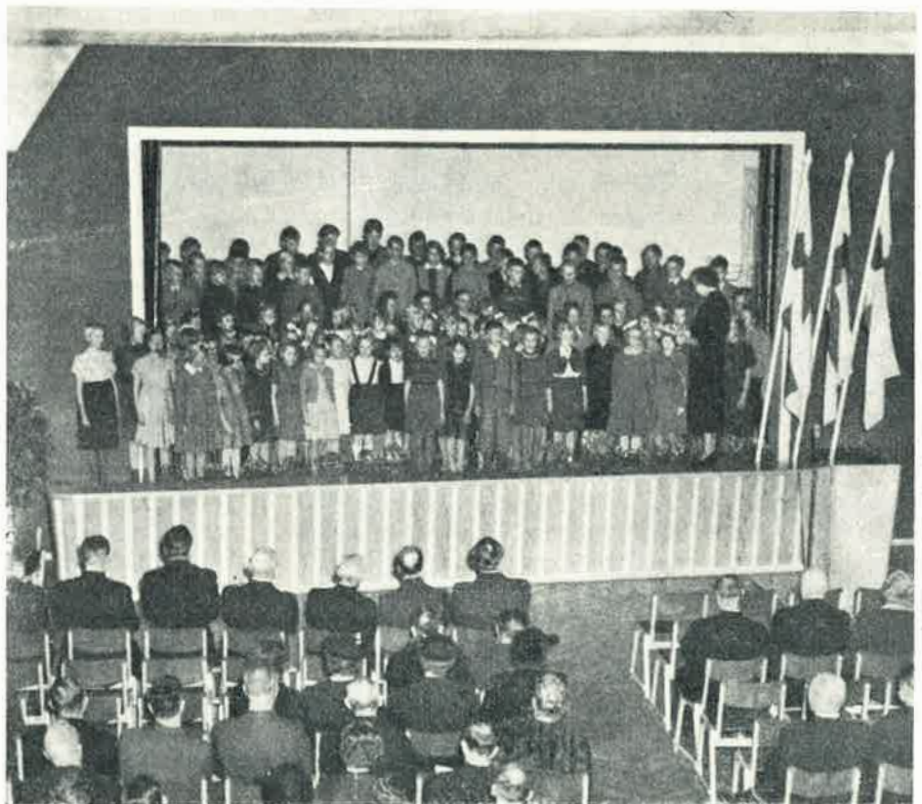
Tästä aluksi 30 oppilaan koulusta kasvoi vuosien mittaan suuri oppilaitos. V. 1897 rakennettiin norjalaistyylinen Mäkikoulu ja ns. Ison koulun pääosa. Nämäkään tilat eivät riittäneet kauan. Isoa koulua laajennettiin, rakennettiin Mustanvuoren koulu ja viimeisenä 1920-luvun alussa Pilkan koulu. Suurimmillaan ollessa kohosi koulun oppilasmäärä yli 700:n.

Koulu jatkoi työtään yhtiön kouluna aina vuoden 1946 loppuun saakka, jolloin se vihdoin siirtyi kunnalle, mutta toimi edelleen viime kevääseen saakka samoissa koulurakennuksissa. Niinpä nämä koulu-

rakennukset ovatkin elävästi laajan oppilasparven muistissa. Epäilemättä niiden suojissa saatu opetus on myös jättänyt pysyviä jälkiä. Kymintehtaan kansakoululla on ollut onni saada kyvykkäitä opettajia, todellisia persoonallisuuksia, joista tulkoon tässä yhteydessä ennen kaikkea mainituiksi johtajaopettajat Hjalmar Hultin ja Väinö Niinivaara.

*

Uuden koulun vihkiäisjuhlassa tuotiin monin tavoin ja vilpittömin sanoin esiin kiitollisuus entistä koulua, sen monilukuista opettajakuntaa, koulun perustajia sekä pitkäaikaista ylläpitäjää kohtaan. Juhlan monipuolisesta ohjelmasta mainittakoon kunnanjohtaja J. Mikkosen tervehdyspuhe ja katsaus koulun historiaan sekä uuden koulutalon rakennusvaiheisiin, kouluneuvos Alfred Salmelan juhlapuhe, jossa hän kosketteli kansakoululaitoksen kehitystä ja nykyhetken koulupolitiikkaa, rovasti F. B. A. Orkamaan vihkiäispuhe, opettaja Elsa Sarasteen muistelmät, pankinjohtaja Iikka Tammivuoren lausuma Aukusti Simojoen kirjoittama runo "Valon valta", Kymintehtaan Sekakuoro Kaiun, Kuusankosken Orkesterin ja lasten esitykset. Vapaan sanan aikana koululle esitettiin lukuisia onnitteluja. Lääninhallituksen onnittelut esitti maaherra Arvo Manner ja Kymin Oyj:n konttoripäällikkö Lars Räihä.

Vieraat kuuntelevat hartaina koulun oppilaiden lausuntaesitystä.

Taneli Laine.

Otto Matilainen.

Jalmari Tirronen.

Matti Mäkelä.

M E R K K I P Ä I V I Ä

70-VUOTIAITA

Leikkuukoneenkäyttäjä Taneli Laine, Kymin paperitehtaalta, 17.1.54. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 25.11.1904 Kymin paperitehtaalalle ja tällä osastolla hän onkin sitten uskollisesti ja tunnollisesti miltei koko ajan työskennellyt. Aluksi hän oli hollanterimiehenä ja sen jälkeen kiilloituskalanterilla, kunnes v. 1929 siirtyi leikkuukoneelle, jonka käyttäjänä hän nykyisin toimii. Korkeasta iästään ja pitkästä palveluskaudestaan huolimatta Laine liikkuu reippaasti ja ketterästi ja suorittaa työnsä iloisin mielin ja leikkiä laskien.

Kuoripuristimenhoitaja Otto Matilainen, Voikan selluloosatehtaalta, 24.1.54. Hän on syntynyt Hankasalmella ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1906 Voikan rakennusosastolle. Selluloosatehtaalalla hän on yhtäjaksoisesti ollut vuodesta 1920 lähtien mm. ulkotyö- ja lastausesimiehenä ja v:sta 1946 kuorimolla.

Viilaaja Jalmari Tirronen, Voikan korjauspajalta, 14.2.54. Hän on syntynyt Jaalassa, mutta jo noin 5-vuotiaana hän muutti isänsä mukana Kuusankoskelle, missä sitten 14-vuotiaana aloitti työnteon arkkipaperin pakkauksen naulaajana. Halu nähdä ja kokea mahdollisimman paljon houkutteli hänet kuitenkin "liikekannalle", joten hän kierteli monissa eri työpaikoissa viipyen niissä joskus lyhyen, mutta joskus taas pitemmän aikaa. Pisimmäksi muodostui 14-

vuotinen työskentely Läskelän korjauspajalla, minkä talvisota kuitenkin katkaisi. Siitä lähtien Tirronen on ollut työssä Voikkaalla, viilaajana korjauspajassa. Hänen vapaa-aikojensa harrastuksista on musiikki ollut etutilalla. Melkein jokaisella paikkakunnalla, missä hän on oleskellut, hän on kuulunut paikalliseen torvisoittokuntaan, eivätkä haitari, viulu ja kantelekaan ole olleet hänelle tuntemattomia instrumentteja. Tirronen on kuulunut metallityöntekijäin liittoon koko ajan ja aikoinaan hän toimi ammattiosastonsa puheenjohtajana ja jäsenmaksujen kantajana.

Voiteliija Matti Mäkelä, Kuusankosken paperitehtaalta, 18.2.54. Kun hän 18.8.53 tuli olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa, julkaisimme hänestä henkilötietoja lehtemme tämän vuoden kesäkuun numerossa, johon viittaamme.

60-VUOTIAITA

Mokkamylläri Julius Kauppinen, Kuusankosken paperitehtaalta, 8.1.54. Hän on syntynyt Suonenjoella ja tullut yhtiömme palvelukseen 16.11.1934 Kymin selluloosatehtaalalle, mistä v. 1946 siirtyi Kymin rakennusosastolle. Oltuaan siellä pari vuotta hän siirtyi talousosastolle. Nykyisessä toimessaan mokkamyllärinä Kuusaan paperitehtaalalla hän on ollut 1.2.52 lähtien. Nuoruusvuosinaan Kauppinen harrasti urheilua.

Julius Kauppinen.

Kalle Havu.

Väinö Juhola.

Otto Timonen.

Armas Töyriluoma.

Arvid Utti.

Nestor Hyypiä.

V. J. Suojalehto.

Vesilasien liuottaja Kalle Havu, Voikan paperitehtaalta, 17.1.54. Hän on syntynyt Jämsässä. Työnsä yhtiössämme hän aloitti v. 1907 Voikan sahalla, missä palveli useampaan otteeseen. Suurimman osan palvelusajastaan hän on kuitenkin työskennellyt Voikan paperitehtaalla. Siellä hän on ehtinyt olla jo yli 41 vuotta, josta 21 vuotta nykyisessä toimensaan.

Kuormaaja Väinö Juhola, Voikan ulkotyöosastolta, 5.2.54. Hän on syntynyt Valkealassa. Nuorukaisena hän työskenteli isänsä apuna myllärinä Värälässä ja Tirvalla ja tuli v. 1919 yhtiömme palvelukseen Voikan paperitehtaalle, mistä jo seuraavana vuonna siirtyi ulkotyöosastolle ns. Kiinan saven käärijäksi. Nykyisin hän toimii selluloosapuiden kuormaajana ja purkajana. Juhola on tunnettu hyvänä hiihtäjänä. Yhtiön propagandahiihdoissa hän tuli useita kertoja sarjansa voittajaksi. Palokuntaan hän on kuulunut v:sta 1939 lähtien.

Anna Tyyne Seppälä, Voikan rakennusosastolta, 16.2.54. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1942 tilapäistyöhön Voikan paperitehtaalle. Vuodesta 1944 hän on ollut vakinaisena työntekijänä rakennusosastolla.

Paperinlajittelija Martta Laakso, Voikan paperitehtaalta, 18.2.54. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen 1.7.1911 Voikan paperitehtaalle, missä onkin sitten työskennellyt miltei koko tähänastisen palveluskautensa eli lähes 40 vuotta.

Konttoristi Otto Jalmari Timonen, Kymin rakennusosastolta, 21.2.54. Hän on syntynyt Jaakkiman Lahdenpohjassa. 21.5.1907 hän meni Laskelä Oy:n palvelukseen oppilaaksi ja konttoriapulaiseksi Helylän sahan konttoriin ja siirtyi sieltä 15.3.13 Laskelän sahan konttoriin uloslatauskirjanpitäjäksi ja paikallismyyjäksi. 15.11.15 lähtien hän oli Laskelän tehtailla keskusvaraston hoitajana ja ostopäällikkönä. Talvisodan jälkeen hän muutti 1.8.40 Kissan kosken tehtaalle hoitamaan kirjanpitäjän ja kassanhoitajan tehtäviä. Karjalan vapauduttua hän palasi 22.6.42 Laskelä Oy:n tehtaalle työskennellen jälleenrakennustehtävissä ja ostopäällikkönä. Kun Karjala jälleen jouduttiin luovuttamaan ja Laskelä Oy:n konttori siirrettiin Helsinkiin, siirtyi hän konttorin mukana pääkaupunkiin, missä oli palautustavarain ja korvausasiain esittelijänä. Tämän tehtävän päätyttyä hän tuli 15.6.45 Kuusankoskelle yhtiömme ra-

kennusosastolle, missä edelleenkin palvelee kirjanpitäjänä ja toimiston esimiehenä. Vapaa-aikojen harrastuksena oli hänellä ennen sotia metsästyksen ja kalastuksen ohella voimistelu, urheilu ja ampuminen, jota paitsi hän osallistui myös seuratoimintaan. Niinpä hän oli Harlun Urheilijat r.y:n perustajia ja toimi 20 vuotta seuran puheenjohtajana, minkä jälkeen hänet kutsuttiin kunniajäseneksi. Hän oli myös Harlun sk:n perustajia ja alusta lähtien esikunnan jäsen. Laskelän kyläosaston päällikkönä ja v:sta 1939 lähtien paikallispäällikkönä hän toimi sk.-järjestön lakauttamiseen saakka. Edelleen hän oli Laatokan Karjalan Ampujapiirin hallituksen jäsen sekä Harlun Metsästys- ja Ampumaseuran perustajia ja puheenjohtaja, Laatokan Karjalan Rintamamiespiirin hallituksen jäsen ja Laskelän Jokilaakson Rintamamiesyhdistyksen perustajia ja hallituksen jäsen sekä Laskelän kansakoulun johtokunnan jäsen 15 vuotta. Lisäksi hän kuului erinäisiin lauta- ja johtokuntiin. Hän on saanut I ja II luokan vapaudenmitalin, vapaussodan ja talvisodan muistomitalit, sk.-järjestön ansioristin ja ansiomitalin, Rintamamiesliiton ansiomitalin sekä yhtiömme 25-vuotisansiomerkkin. Ampumisessa hän on suorittanut mm. kiväärillä suurmestari- sekä pienoiskiväärillä ja pistoolilla mestariluokan vaatimukset.

50-VUOTIAITA

Maalari Armas Töyriluoma, Kymin asuntoosastolta, 23.12.53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1917 Kuusaan rakennusosastolle ja on sen jälkeen muutamia poissaoloja lukuun ottamatta ollut työssä myös Kymin ja Voikan rakennusosastoilla, Kymin talousosastolla ja Kymin asunto-osastolla, jolla nykyisin työskentelee. Töyriluoman osallistumisesta yhteisiin rientoihin mainittakoon, että hän on kuulunut kirkkovaltuustoon, toiminut Sotainvalidiiden Veljesliiton Kuusankosken alaosaston puheenjohtajana ja Kymin Oy:n työläisten työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekas-san hallituksen varapuheenjohtajana ja on nykyisin Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten työläisten sairaus- ja hautausavustuskassan hallituksen jäsen.

Paperinlastaaja Arvid Utti, Voikan paperitehtaalta, 26.12.53. Hän on syntynyt Valkealassa ja tul-

Veikko Halme.

Aukusti Ylönen.

Heikki Huuskonen.

Vilho Saarinen.

lut yhtiön palvelukseen 4.11.1927 Voikan ulkotyö-osastolle, mistä v. 1943 siirtyi tehdasrakennusosastolle ja sieltä vielä samana vuonna hiomakivitehdas Sampoon. Nykyiseen toimeensa hän tuli 1.4.48.

Voitelija Nestor Hyypiä, Voikan paperitehtaalta, 28.12.53. Hän on syntynyt Luumäellä ja tullut yhtiömme palvelukseen 28.8.1947.

Tilapäinen kirvesmies Viljam Johannes Suojalehto, Kymin rakennusosastolta, 30.12.53. Hän on syntynyt Jääskessä maanviljelijän poikana. Ennen yhtiömme palvelukseen tuloaan hän työskenteli v. 1929—44 Ensossa Enso-Gutzeit Oy:ssä ja sen jälkeen yksityisenä urakoitsijana erilaisilla rakennuksilla. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1944 Voikan ulkotyöosastolle. Oltuaan lyhyen aikaa poissa hän tuli uudelleen yhtiön työhön, sillä kertaa Kymin rakennusosastolle, missä edelleenkin työskentelee. Ensossa oli Suojalehto rakentanut itselleen talon, joka jäi rajan taakse. Nyt on hänellä oma talo Kuusankoskella. Hän on harrastanut kuorolaulua kuuluen Kuusankosken Kirkkokuoroon noin 5 vuotta.

Voimalaitoksenhoitaja Veikko Halme, Voikan sähköosastolta, 4.1.54. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 22.7.1918 Voikan sähköosastolle työskennellen sähköasentajana. Oltuaan välillä muutaman vuoden yksityisautoilijana hän tuli 6.4.34 takaisin yhtiöön entiselle osastolleen. Vuodesta 1937 lähtien hän toimi moottorienhoitajana paperitehtaalla, ja nykyiseen työpaikkaansa Voikan vesi-voimalaitokselle hän siirtyi 29.5.49.

Portinvartija Aukusti Ylönen, Kymin talousosastolta, 6.1.54. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palveluksessa hän on ollut yhtäjaksoisesti marraskuun 16 p:stä 1936 ensin maatalousosastolla ja syyskuun 24 p:stä 1951 lähtien portinvartijana talousosastolla.

Kennonkorjaajien esimies Heikki Huuskonen, klooritehtaalta, 10.1.54. Hän on syntynyt Viitasaaressa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1925 Kymin selluloosatehtaalle. Työskenneltyään sitten eri osastoilla, mm. talousosastolla ollessaan useita vuosia ampumaradan vahtimestarina, hän tuli v. 1939 klooritehtaalle kennomieheksi ja toimii nykyisin kennonkorjaajien esimiehenä. Huuskonen oli aikaisemmin innokas ampuja ja nykyisin on hänen harrastuksestaan kotipuutarhanhoito.

Saunanlämmittäjä Vilho Paavo Saarinen, Kymin talousosastolta, 13.1.54. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran 25.7.1921 työskennellen sahalla, ulkotyö- ja rakennusosastoilla, selluloosatehtaalla, korjauspajassa ja klooritehtaalla sekä 19.10.51 lähtien talousosastolla.

Kupariseppä Olli Lahtinen, Kymin korjauspajalta, 17.1.54. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen joulukuussa 1919 Kymin rakennusosastolle. Vuonna 1921 hän siirtyi Kymin korjauspajalle, missä on siitä lähtien työskennellyt kupariseppänä.

Kirvesmies Fabian Huvinen, Kymin asuntoosastolta, 17.1.54. Hän on syntynyt Heinolassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 3.7.1926 Kuusaan rakennusosastolle työskennellen sen jälkeen myös Kymin rakennusosastolla ja talousosastolla sekä 15.1.52 lähtien Kymin asunto-osastolla. Huvinen on osallistunut moniin yhteisiin rientoihin. Hän on kuulunut kirkkovaltuustoon ja Kuusankosken työväenyhdistyksen johtokuntaan, toiminut rakennustyöntekijäin ammattiosaston sihteerinä ja vuodesta 1946 puheenjohtajana ja ollut Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten työläisten sairaus- ja hautausavustuskassan hallituksen varajäsenenä. Luottamusmiehen tehtäviä hän on hoitanut vuodesta 1946 lähtien.

Riisinleikkaaja Erkki Adolf Kuusela, Kymin paperitehtaalta, 24.1.54. Hän on kantakuusankoskelaisia jo toisessa polvessa. Yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran 28.5.1917 tullessaan hän oli vasta 14-vuotias. Aloitettuaan Kuusankosken rakennusosastolla hän oli sen jälkeen työssä Kuusaan korjauspajassa, sahalla, Ky—Kuu rakennusosastolla ja uittommissa, kunnes 24.2.27 tuli Kymin paperitehtaalle viivaajaksi, josta toimesta 5.3.31 siirtyi riisinleikkaajaksi, jona on edelleenkin. Kuuselan vapaa-ajan harrastuksista on musiikki ylivoimaisesti etutilalla ja hän onkin keskeisimpiä henkilöitä paikkakuntamme musiikkielämässä. Jo kansakoulussa hän kuului torvisoittokuntaan ja vuosina 1923—30 Kuusankosken Työväenyhdistyksen soittokuntaan. Kun työväenopiston yhteyteen 25 vuotta sitten perustettiin orkesteri, hän liittyi siihen ja on kuulunut myös tämän orkesterin työn jatkajaan Kuusankosken Orkesteriin toimien 4 vuotta sen puheenjohtajana. Vuonna 1939 hän oli perustamassa Kymintehtaan Työväen

Fabian Huvinen.

Erkki Kuusela.

Musiikkiyhdistystä, jonka kapellimestarina ja myös puheenjohtajana hän on ollut koko ajan. Hän on soittokuntineen osallistunut kaikkiin Suomen Työväen Musiikkiliiton laulu- ja soittojuhliin ja myös Göteborgissa v. 1952 pidettyihin työväen pohjoismaisiin laulu- ja soittojuhliin. Vuonna 1945 hän suoritti musiikinjohtajakurssin Tampereella. Vaikka hän on uhrannut musiikin hyväksi suurimman osan vapaa-ajoistaan, on hän kuitenkin ehtinyt rakentaa itselleen ja perheelleen oman talon Mäyrämäen rinteelle. Sen kunnossa pitäminen vie myös oman aikansa, mutta joskus täytyy kuitenkin päästä kalaankin, sillä tämänkin harrastuksen "kärpänen" on Kuusela parantumattomasti pistänyt. Mainittakoon vielä, että hän kuuluu jäsenenä kunnan musiikki- ja taidelautakuntaan.

Siivooja Edit Hurmalainen, Voikan talousosastolta, 4.2.54. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen 21.6.1948 Voikan ulkotyöosastolle. 21.1.50 hän siirtyi talousosastolle konttorin siivoojaksi, jossa toimessa on edelleenkin.

Tilapäinen lautasliinankäärijä Lempi Ripatti, Kuusankosken paperitehtaalta, 21.2.54. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 3.8.1920 Kymin paperitehtaalle ensin asiatyöksi ja vuoden perästä näytteenottajaksi. V. 1936 hän siirtyi Kuusaan paperitehtaalle, missä työskenteli vuoteen 1948, jolloin erosi. Oltuaan kesällä 1952 lyhyen aikaa Kymin paperitehtaalla hän tuli 26.2.53 riisinkäärääjäksi samalle tehtaalle. Nykyiseen toimeensa Kuusaan paperitehtaalle hän siirtyi 16.9.53.

Edit Hurmalainen.

Lempi Ripatti.

MANAN MAJOILLE

LIIKENNEVARTIJA EMIL VESALAINEN

Marraskuun 17 p:nä kuoli kotonaan Voikkaalla vaikean sairauden murtamana liikennevartija Emil Vesalainen. Hän oli syntynyt 25.8.1901 Mäntyhajussa. 9 lasta käsittävän perheen jäsenenä hänen oli jo varhain lähdettävä ansiotyöhön. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1929 Voikan ulkotyöosastolle, missä työskenteli purkajana ja kuormaaajana vuoteen 1951, jolloin siirtyi uunimieheksi karbiditehtaalle. Kahden vuoden kuluttua hän palasi takaisin ulkotyöosastolle ja hoiti viimeksi liikennevartijan tehtäviä.

Työssään Vesalainen tunnettiin ahkerana ja tunnollisena miehenä. Vaikeuksistaan huolimatta hän piti hyvää huolta perheestään ja lastensa valmistautumisesta tulevia elämäntehtäviä varten.

TYÖNJOHTAJA ALEKSANDER KANERVA

Marraskuun 17 p:nä kuoli kotonaan Voikkaalla Hiomakivitehdas Sammon työnjohtaja Aleksander Kanerva. Hän oli syntynyt 16.10.1890 Viipurin

pitäjässä. Jo 15-vuotiaana hän aloitti vakinaisen ansiotyön oluttehtaalla Viipurissa. Oltuaan sen jälkeen Viipurin Sementtivalimon sekä Holmbergin Sementtivalimon palveluksessa hän siirtyi rakennustöihin Helsinkiin. Vuosina 1915—19 hän oli Venäjällä, mm. Jaroslavissa Gesser & Co:lla ja vallankumouksen aikana Renon tehtailla Pietarissa. V. 1919 hän tuli Kymen Oy:n palvelukseen Voikan rakennusosastolle. missä työskenteli etupäässä betoniraidoittajana. Kun Sampo-tehdas v. 1929 perustettiin, siirtyi hän sinne työnjohtajaksi. Sampo-kivien valmistuksessa hän oli mukana alkukokeiluista lähtien kuolemaansa asti. Tässä toimessa hän suoritti merkittävän työn sekä yhtiöllemme että koko maalle, sillä sota-aikana Sampo-tehdas oli ainoa koko maassa, joka pystyi hio-makiviä toimittamaan.

Vapaa-ajan harrastuksista oli Kanervalle kalastus läheisin. Kesämökki Kamposen järven rannalla olikin hänelle tärkeä tukikohta työn ja kodin lisäksi. Myös kirjallisuus kuului hänen harrastuksiinsa.

Esimiehet ja työtoverit tunsivat Kanervassa tunnollisen ja oikeudenmukaisen työnjohtajan. Viimeiseen asti hän suoritti tehtävänsä valittamatta ja hänelle ominaisella uupumattomuudella.

KONEENHOITAJA
KALLE EDVARD RYÖPÄS

Marraskuun 19 p:nä kuoli kotonaan Kymintehtaalla äkkiä sydänhalvaukseen Kymen paperitehtaan paperikoneenhoitaja Kalle Edvard Ryöpäs. Hän oli syntynyt Valkealassa 19.11.1906, joten kuolema kohtasi hänet hänen 48:nä syntymäpäivänään.

Yhtiömme palvelukseen Ryöpäs tuli jo nuorena poikana 4.4.21 keskuspuutarhaan, mistä 16.10.23 siirtyi Kymen paperitehtaalalle prässipojaksi. Tällä osastolla hän sitten uskollisesti uurasikin koko ajan läpikäyden kaikki paperikonemiesasteet. 1.1.51 hänet nimettiin koneenhoitajaksi.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja alaikäinen poika. Myös työtoverien keskuudessa häntä kaipaavalla muistellaan.

Kesäurheilukauden päättäjaisjuhlat

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAITTEN

tavanmukainen kesäurheilukauden päättäjaisjuhla pidettiin lokakuun 29 p:nä Kuusaan Seuratalossa. Juhlaan oli kutsuttu kaikki kesäseurastuskilpailujen, työosastojen välisen jalkapallosarjan sekä kävely- ja uintiharrastuskilpailujen palkintojen ja hihamerkkien saajat, osastojen johtajat ja urheiluyhdistysmiehet sekä TyPu:n jäsenet, yhteensä noin 250 henkeä. Järjestelypuolesta vastasivat tällä kertaa höyry- ja ulkotyöosastot.

Rytmi-Ystävien yhtyeen soitettua alkajaisiksi muutamia kappaleita piti ulkotyöosaston osastopäällikkö Hj. Ruth tervehdyspuheen, jossa hän lyhyesti selosti urheilutoiminnan kehittymistä paikkakunnalla nykyiseen laajuuteensa erilaisine harrastuskilpailuineen, jotka virkistystyön ja vaihtelun tuojina ovat saavuttaneet suuren suosion ja jotka sopivat kaikenikäisille. Erityisesti korosti puhuja urheilun merkitystä nuorisoa suojaavana tekijänä. Lopuksi hän toivotti läsnäolijat tervetulleiksi viettämään iltaa reippaan urheilun merkeissä. Puheen päätyttyä lauloi Kuusankosken Mieslaulajat varajohtajansa, myymälänhoitaja Aate Talkan johdolla Faltinin "Elon taistelussa", Mikkolan "Heipparallaa" sekä Törnuddin "Etpä tiitä" ja "Kun mun kultani tulisi". Tämän jälkeen seurasi palkintojen ja hihamerkkien jako, jonka suorittivat sosiaalipäällikkö Ake Launikari ja liikuntaneuvoja Raine Valleala. Eri kilpailujen tuloslueletot on lehdessämme jo aikaisemmin julkaistu, joten emme katso tarpeelliseksi toistaa palkinnonsaajien nimiä. Mainitsemme vain, että työosastojen välisissä jalkapallokilpailuissa kuuluivat A-sarjan voittaneeseen Kymen paperitehtaan joukkueeseen Reijo Rossi, Väinö Pesu, Lasse Himanen, Uno Ruippo, Reijo Luomala, Lauri Kuusela, Leo Perätalo, Ragnar Johansson, Matti Frimodig ja Yrjö Teinilä sekä toiseksi sijoittuneeseen alaverstaan joukkueeseen Esko Mattila, Alpo Nokkanen, Heikki Muuronen, Pauli Kilpiä, Jarl Pekkalin, Birger Turunen, Reino Aro, Kalevi Myöhänen, Alpo Jyräs ja Elnor Okka. B-sarjan voittaneessa Kuusaan korjauspajan joukkueessa pelasivat Risto Aro, Heino Niemi, Eino Salmi, Leo Honkanen, Arto Tohka, Jaakko Kola, Jouko Sipponen, Voitto Pesu, Alpo Vilén ja Eino Hietanen. Myös kaikki nämä saivat mieskohtaisen palkinnon. Lisäksi palkittiin parhaana maalivahtina O. Yrjälä, parhaana puolustajana V. Pesu, parhaana tukimiehenä E. Olander sekä parhaina hyökkääjinä A. Nokkanen ja T. Frimodig.

Harrastusuinnissa sai pienten osastojen välisen kiertopalkinnon spriitehdas, jonka henkilökunnasta 18,7 % osallistui uintiin. A. Siltanen Oy:n Kello- ja kultatavarainliikkeen lahjoittaman kunniapalkinnon kaikkiin harrastuskilpailuihin osallistuneille sai ar-

vonnassa naisista Saara Hänninen (6 arpaa) ja miehistä Hjalmar Lahtinen (11 arpaa).

Hihamerkin saivat seuraavat:

4:llä leijonalla: Aili Kaartinen, konttori, Aira Nikula, Ky.sell., Sirkka Pitkänen, konttori (tytär), Kirsti Pekkola, konttori, Aune Tuviala, Ky.paperi, Sirpa Tuukkanen, talousos. (tytär), Elli Tuukkanen, talousos., Marjatta Väärälä, Ky.sell. (tytär), Tuula Villman, konttori (tytär), Terttu Tikkanen, konttori, Veikko Kukkanen, Ky.korj.paja, Leo Kosonen, Ky.pap. (poika), Hans-Erik Wallberg, Kauppa Oy. (poika) ja Markku Tuviala, rakennusos. (poika).

3:lla leijonalla: Sandra Hänninen, Ky.sell., Anneli Kalliola, kloori, Ida Laurell, talousos. (vaimo), Salli Perätalo, ulkotyös. (vaimo), Ritva Suuronen, talousos. (tytär), Mirja Suuronen, talousos. (tytär), Mirja Salminen, Kuu.pap. (vaimo), Alma Virta, talousos., Kirsti Vihavainen, talousos. (tytär), Seppo Huuskonen, Ky.korj.paja, Emil Laitinen, Ky.sell., Yrjö Rajala, Ky.sell. ja Pertti Tuviala, rakennusos. (poika).

2:lla leijonalla: Hilikka Kähärä, Ky.sell. (vaimo), Aune Lakimo, ulkotyös. (vaimo), Maria Laitinen, Ky.sell. (vaimo), Sievä Pokki, rakennusos. (vaimo), Seija Rautomäki, kuljetusos. (tytär), Pirkko-Liisa Rainio, Ky.paperi (tytär), Ulla Pesu, ulkotyös. (tytär), Kerttu Rainio, Ky.pap. (vaimo), Kirsti Väärälä, Ky.sell. (tytär), Sirkka-Liisa Virtanen, asunto-os. (tytär), Aune Nieminen, ulkotyös., Laura Virtanen, rakennusos. (tytär), Kalevi Erlin, Ky.paperi, Lasse Forsman, sähköos., Aarne Heijari, Kuu.saha, Eino Halttunen, talousos. (poika), Matti Lundberg, varasto (poika), Torsten Nieminen, rakennusos., Kalevi Olila, Ky.korj.paja, Börje Perälä, Ky.korj.paja ja Paa-vo Salama, Kuu.pap.

1:llä leijonalla: Leena Hoviniemi, konttori, Aino Hautamäki, talousos. (tytär), Anna-Liisa Kuningas, rakennusos. (vaimo), Leena Kansikas, Kuu.pap. (tytär), Maj-Lis Lundberg, varasto (vaimo), Kirsti Manninen, konttori, Seija Puolakka, Kuu.korj.paja, Maj-Lis Pekkalin, Kuu.pap., Kaija Toivonen, Ky.pap. (tytär), Hilppa Hämäläinen, Ky.pap. (tytär), Tuula Forsström, ulkotyös. (tytär), Sirkka Ekroth, Ky.pap. (tytär), Elvi Ahonen, ulkotyös. (vaimo), Sirkka Arvila, maatalousos., Hilikka Rouhiainen, Kauppa Oy., Alpo Arola, Ky.sell., Yrjö Aalto, Ky.sell., Lasse Himanen, Ky.paperi, Aimo Hakkarainen, kloori, Soini Jäppinen, höyryos., Kyösti Korppi, rakennusos. (poika), Yrjö Kankare, kuljetusos., Reijo Luomala, Ky.pap., Veijo Laurila, Ky.sell., Lasse Muuronen, höyryos., Vilho Pyykönen, asunto-os., Matti Sihvola, rakennusos., Lasse Tuviala, rakennusos. (poika), Leo Toukkari, rakennusos., Olavi Toikka, rakennusos. ja Tauno Talja, Ky.korj.

Kaikkiaan jaettiin 116 palkintoa ja 79 hihamerkkiä. Kun oli juotu kahvit, nähtiin muutamia lyhytelokuvia ja lopuksi tanssittiin.

VOIKAN TEHTAITTEN

kesäurheilukauden päättäjäiset pidettiin lokakuun 28 p:nä Voikan Seuratalossa. Tilaisuuteen oli kutsuttuja saapunut n. 250 henkeä.

Aluksi soitti Rytmi-Ystävien yhtye V. Mönkkösen johdolla alkumarssin. Tervehdyspuheen piti paperitehtaan urheiluyhdysmies Unto Koskinen kosketellen puheessaan harrastusurheilun merkitystä. Laulukvartetin esitysten jälkeen seurasi veljekset Otto ja Erkki Kestolan permantovoimistelua. Illan päänumeronä oli palkintojen jako, jonka suorittivat konttoripäällikkö, varatuomari Aunis K. Kantonen ja urheiluneuvoja O. Rautjärvi. Palkintoja saaneiden nimet on jo aikaisemmin lehdessämme julkaistu. Lisäksi jaettiin hihamerkkejä, joita saivat seuraavat henkilöt:

4:llä leijonalla: Dag Hansen, karbidi, Viljo Laakkonen, paperitehdas, Armas Virtanen, paperitehdas, Irja Nurminen, höyryos., Veikko Nurminen, höyryos., Elin Rintanen, rak.os., Raili Turkkila, rak.os., Sanni Kääriäinen, selluloosa, Aino Saario, selluloosa, Erkki Knapp, korjauspaja, Viljo Qvick, sähköos. ja Aake Tiilinen, paperitehdas.

3:lla leijonalla: Erkki Gröndahl, korjauspaja, Alex Arvila, sähköos., Kalevi Floman, paperitehdas, Aatos Spolander, puuhiomo, Esko Rantanen, korjauspaja, Hilikka Rajajärvi, paperitehdas, Ruth Ruusunen, paperitehdas, Laina Tiilinen, paperitehdas, Ritva Salo, selluloosa, Maija Tikkanen, puuhiomo, Hannu Qvick, sähköos., Eira Peltonen, paperitehdas, Aunis K. Kantonen, konttori ja Ulla Kantonen, konttori.

2:lla leijonalla: Eila Puljava, karbidi, Aatu Sipiläinen, korjauspaja, Eino Puranen, selluloosa, Aulis Korhonen, selluloosa, Samuli Vahter, rak.os., Jan Krzywacki, paperitehdas, Elsa Krzywacki, paperitehdas, Reijo Pilssari, paperitehdas, Alpo Nikkinen, rak.os., Erkki Raschka, selluloosa, Lauri Bäcklund, paperitehdas, Aili Koskinen, puuhiomo, Lea Qvick, sähköos., Irja Henttu, selluloosa, Rauno Storhammar, selluloosa, Antti Storhammar, selluloosa, Juha Tenhunen, paperitehdas, Hertta Seppälä, paperitehdas, Ritva Tiirikka, paperitehdas, Toivo Ahonen, paperitehdas, Joel Sipola, paperitehdas, Keijo Erlin, korjauspaja, Pertti Kuokka, karbidi ja Kaarlo Räihä, korjauspaja.

1:llä leijonalla: Tauno Iivonen, korjauspaja, Kaarlo Koskinen, puuhiomo, Kaarlo Lahtinen, ulkotyös., Teuvo Vanhalakka, korjauspaja, Reino Sutinen, ulkotyös., Pentti Parvinen, rak.os., Aino Spolander, puuhiomo, Hilikka Tiilinen, paperitehdas, Terttu Tamminen, karbidi, Erik Storhammar, selluloosa, Risto Grönlund, paperitehdas, Tapani Lomperi, paperitehdas, Pekka Oksanen, talousos., Hannu Krzywacki, paperitehdas, Kalevi Krzywacki, paperitehdas, Terttu Heimonen, höyryos., Vuokko Heimonen, höyryos., Maritta Nevalainen, selluloosa, Virpi Tammilehto, selluloosa, Verna Vauhkonen, paperitehdas, Pentti Taavila, selluloosa, Erkki Kauppi, sähköos., Liisa Puolakka, Sampo, Aili Hasu, talousos., Aune Koivula, selluloosa, Elvi Herrala, Kauppa Oy., Marja-Leena Koskinen, paperitehdas, Risto Puolakka, selluloosa, Seija Kinnunen, Kauppa Oy., Klaus Luukkanen, rak.os., Oiva Hasu, talousos. ja Sanni Koskinen, paperitehdas.

Ohjelmassa oli vielä filmiesityksiä ja kahvitarjoilu. Loppuilta vietettiin karkelon merkeissä.

Näkymä Kuusaan seuratalosta ennen joulumarkkinoiden alkamista.

Naisjärjestöjen joulumarkkinat

Joulukuun 6 päivänä tarjosi Kuusaan seuratalon avara juhlasali värikkään näyn. 16 eri naisjärjestöä oli asettanut esille mitä erilaisimpia tavaroita myyntikojuihinsa, joiden paikat oli arvalla määrätty. Kojujen jouluaiheiset koristelut ja valtava joulukuusi olivat omiaan tunnelmaa kohottamaan. Ja yleisömenestys ylitti kaikki odotukset. Kun seuratalon ovet kymmenisen minuuttia ennen myyjäisten alkamista avattiin, oli niiden takana puolituhantinen yleisöjoukko sisälle pääsyä odottamassa. Väkeä virtasi markkinoille sitten yhtenä, niin että tungostakin pääsi syntymään. Myynti aloitettiin kohta sen jälkeen, kun tontupukuinen soittajapoika oli puhaltanut merkkifanfaarin. Sitä ennen oli ammattikoulun torvisoittokunta kajauttanut säveleitään ja sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen pitänyt avauspuheen, jossa hän mm. totesi tämän tilaisuuden osoittavan, miten paljon vapaaehtoista työtä naisjärjestöjen keskuudessa tehdään niiden omaksumien tarkoituksien hyväksi ja miten tällainen yhteistoiminta on omiaan lähentämään naisjärjestöjä toisiinsa.

Kauppa kävi sitten kuin "siimaa". Parin tunnin aikana olivat miltei kaikki tavarat löytäneet ostajansa, joiden välityksellä ne kulkeutuvat joulupukin konttiin lukuun ottamatta tietenkin monenlaisia leivonnaisia, jotka perhepiirissä pisteltiin tuoreina sui-

hin. Kukin järjestö myi tavaransa omaan lukuunsa ja tulokseen lienevät kaikki olleet tyytyväisiä.

Joulumarkkinoihin osallistui arvotun paikkajärjestyksen mukaan seuraavat järjestöt: Mannerheimliiton Kuusankosken osaston Voikan naisjaosto, Kuusankosken Marttayhdistys, Pelastusarmeijan Apuliitto, Pohjois-Kymen Sairaalan hoitajattaret, Kymin Oy:n Perheenemäntien kerho, Kymin Oy:n Kotitalouskerho, Kuusankosken Karjalaiset ry., Kuusankosken Partiotytöt, Sotaleskien ja Kaatuneiden Omaisten Huolto ry:n Kuusankosken alaosaosto, Suomen Punaisen Ristin paikallisosaston Kuusankosken ja Voikan naistoimikunnat, Kuusankosken Liike- ja Virkanaiset, Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys, Kuusankosken Naisvoimistelijat, Hyväntekeväisyysyhdistyksen rouvien ompeluseura, Sotainvaliidiiden Veljesliiton Kuusankosken alaosaoston naisjaosto ja Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhdistys.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli helmikuun 20 p:nä. Siihen tarkoitettut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään tammi-kuun 15 päivään mennessä.

Toimitus.

HÖGFORSIN TEHTAAN KONEPAJAKOULU

RUNSAASTI PYRKIJÖITÄ

Kuten tunnettua, toimii Högforsin Tehtaan Konepajakoulu nelivuotisena ammattioppilaitoksena lähinnä oman tehtaan ammattimiestarpeen tyydyttämiseksi. Vaikka valimoittemme yhä enemmän mekani-soituessa tämän alan ammattimiesten tarve vastaa-vasti vähenee, on tehtaan johto kuitenkin halunnut pitää koulun valimo-osaston suurempana kuin mitä oma tarve vaatisi, sillä meidän koulussamme, joka on valimoalan ainoa ammattikoulu maassamme, koulu-tetaan maakaavaajia myös muita valimoita varten. Tehtamme muitten osastojen jatkuvasti laajentues-sa on ammattimiesten tarve erityisesti hitsaamo-osastolla lisääntynyt ja myös koneistusosastoilla se on edelleenkin suuri.

Koulun oppilasmäärä on koetettu pitää noin 80:na eli 20 oppilasta luokkaa kohti. Ensimmäiselle luokalle otetaan kuitenkin joka vuosi 24—25 oppilasta, joista heikoimmat karsiutuvat ennen pitkää pois. Hakijoita on viime vuosina ollut varsin runsaasti eri tahoilta maata. Ensi sijoille asetetaan tietenkin oman paikka-kunnan pojat, mutta merkillä pantavaa on, ettei heis-tä monikaan pyri valimo-osastolle, vaan mieluum-min konepajaan, vaikka valimotyöllä täällä on jo vuosisadan takaiset perinteet. Valimolinjalle pyrki-jöitä on kylläkin ollut moninkertaisesti se määrä, mi-kä kouluun voidaan ottaa, mutta he ovat pääasialli-sesti ulkokuntalaisia, vieläpä kovin kaukaakin täältä. Kaikki kouluttamamme valimomiehet ovat muuten erinomaisesti menestyneet työpaikoissaan, mikä on ollut parasta mainostusta koulullemme. Toissa vuon-na haki kouluun 131 nuorukaista, joista hyväksyttiin ensimmäiselle luokalle 22 ja toiselle 2. Viime vuonna kohosi pyrkijöitten lukumäärä 271:een, mikä on tähän-astinen ennätys. Heistä kelpuutettiin ensimmäiselle luokalle 21 ja toiselle 3. Ensi tammikuun 1 p:nä alka-vaa uutta toimintakautta varten on määräaikana saapunut 224 hakupaperia ja kouluun tullaan otta-maan 25 uutta oppilasta. Mainittakoon, että karkkila-laisista yksi ainoa on hakenut valimolinjalle! Pyrkijöitten joukossa on ollut myös keskikoulun käyneitä, viime vuonna kokonaista 48 ja tänä vuonnakin pari-kymmentä. Sen jälkeen, kun alimmaksi ikärajaksi määrättiin 16 vuotta, on oppilasaines kooltaan muut-tunut. Joukossa on runsaasti jo asevelvollisuutensa-kin vapaaehtoisina suorittaneita.

OPPILAITTEN NÄYTETYÖT

Neljännän luokan oppilaat joutuvat valmistamaan viimeisellä lukukaudella ammattialaltaan näytetyön,

jonka arvostelea kunnallinen ammattioppilaslauta-kunta. Arvosteluperusteina ovat työn varsinainen suoritus, työhön käytetty aika sekä suunnittelupiirustustyö. Ensin mainituista on suurin mahdollinen pistemäärä 6 pistettä kummastakin ja piirustustyöstä 3 pistettä, joten korkein mahdollinen yhteispiste-määrä on 15 pistettä. Parhaille, 15—12 pistettä saa-neille, antaa lautakunta kunniakirjan, 15 pistettä saa-neille merkinnällä "erinomainen", 14 pistettä saa-neille merkinnällä "kiitettävä" ja 13—12 pistettä saaneille merkinnällä "hyvä".

Konepajakoulumme näytetyöt ovat pääasiallisesti tuotantotöitä eli siis vaikeusasteeltaan sellaisia, joita oppilas viimeisenä kouluvuotenaan joutuu suoritta-maan. Tällä näytetyömenetelmällä olemme saavutta-neet erinomaisia tuloksia ja oppilaat itse ovat olleet siihen innostuneita.

Valimo-oppilaat joutuvat suorittamaan teknillisesti varsin vaativan kaavaustyön, jonka työvaiheet, työ-tavat, raudan laskukanavat, paisuntakanavat ja keernoittaminen on oppilaan itsensä suunniteltava. Li-säksi on kunkin oppilaan vielä tehtävä isokokoinen ns. levyvalutyö. Luettelemme tässä viime vuonna valmistuneiden kymmenen valimo-oppilaan näyte-työt: STOKER-hiilensyöttölaitteen syöttöalusta, STOKER-hiilensyöttölaitteen vaippaosan vasen ja oikea puolikas eri oppilaitten valmistamina, isokokoi-nen keernoitettu putkikäyrä, kaavauskoneen kääntö-silinteri, keernapuhalluskoneen suutinlaitteet ja am-mehiomakoneen jalusta keernan suunnittelutöineen. Malliviilaajaoppilas suunnitteli ja valmisti 2 litran padan kannen valumekanismin suunnittelupiirustuk-sista alkaen. Emalioimislinjan oppilaat valmistivat kaikki käsittelyt huomioiden vuokasarjan (7 kpl.), patasarjan (4 kpl.) ja paistinpannun kansineen. Kone-pajalinjan oppilaiden näytetyöt olivat seuraavia: 5" teräksinen ruuvipuristin, jyrsinkoneen kiilapuristin, 12" pulttisakset, erikoismalliset kaksoispihdit kään-nettävillä kädensijoilla, automaattinen pisteiskuri, sorvaajan pyörivä keskiökärki kolmella kuulalaake-riilla, MERCURY-trukin perävaunu, 5000 litran läm-minvesivaraaja höyrypatterilla (raskaslevyseppä) ja valulaitteen kulkunosturi, jänneväli 12 metriä (levy-seppä-hitsari). Sähköasentajaoppilas taas valmisti näytetyönään moottorien koekentän koetaulun suun-nittelutöineen.

Viime vuoden päättyessä valmistui yhteensä 21 op-pilasta ja ammattioppilaslautakunta antoi kaikille heille kunniakirjan hyvistä työnsuorituksista. 18 op-pilasta sai korkeimman pistemäärän eli 15 pistettä ja kolme 14 pistettä, joten näytetyöt olivat korkeinta luokkaa. Tämän vuoden näytetyöt ovat suunnilleen samaa tasoa, mutta eri esineitä. Aikaisemmin on näy-tetyönä ollut mm. tilaustyönä tehty 25 m² teräslevy-kattilakin, jonka oppilas valmisti aina levityspiirus-tuksista alkaen.

T. Nissinen.

Kuva Teknillisen Kerhon eräästä kokousillasta. Hyvä alustus on aiheuttanut vilkkaan keskustelun.

Työnjohtoportaan koulutustoiminnasta

Högforsin Tehtaan koulutustoiminta ei ole jäänyt yksistään ammattikoulun varaan, vaan se on ulotettu käsittämään myös työnjohtoportaan lisäkoulutuksen. Nuorempaa työnjohtajapolvea on jatkuvasti lähetetty Teollisuuden Työnjohto-opiston järjestämille vuosittaisille kuukauden kestäville työnjohtajien peruskursseille. Samoin on erikoistettäväkoulutukseen kiinnitetty huomiota ja kirjeopisto-opiskelu on edelleenkin ollut ohjelmassa.

Tehtaan sisäisessä koulutustoiminnassa on yli kolme vuotta ollut talvikausina käytännössä säännöllinen koulutusmuoto käsittäen se vuorotellen tehtaamme eri ammattialat. Tämä koulutus tapahtuu tehtaan Teknillisen Kerhon puitteissa ja sen omassa huoneistossa, johon torstai-iltoina kokoonnutaan seuraamaan koulutuspäällikön järjestämiä luentoja, alustuksia ja esitelmiä. Tästä johtuu nimitys torstai-koulu. Nämä opintoillat ovat olleet hyvin suosittuja ja niihin osallistuu tavallisesti koko johtoportaan

henkilöstö sataprosenttisesti. Aiheet liittyvät läheisesti tehtaan eri tuotanto-osastoihin, mutta ovat myös yleisluontoisia tai psykologian alalta. Esitelmöitsijöinä ovat alan erikoismiehet omasta tehtaasta tai sen ulkopuolelta, niin insinööri- kuin työnjohtajaportaastakin. Esitelmän tai alustuksen jälkeen seuraa yleiskeskustelu, jossa puheenvuoroja jakaa tehtaan koulutuspäällikkö. Viime aikoina on ohjelmassa ollut myös tehtaan omaa toimintapiiriä käsittäviä informatiivilaisuuksia. Kaikki nämä tilaisuudet ovat olleet erittäin antoisia ja yhteishenkeä kohottavia. Ne ovat päättäneet yhteiseen teenjuontiin ja joko illan aiheisiin tai muuhun teknilliseen toimintaan liittyvään elokuvaesitykseen. Kun näissä illoissa voidaan vapaasti keskustella työkentän pulmakysymyksistä ja ratkaista monia tärkeitä tuotantoprobleemeja, jotka muuten saattaisivat olla vaikeastikin esille tulevia, on niillä siinäkin suhteessa tärkeä merkityksensä.

T. Nissinen.

Eläkeläiset karusellissa

Eläkeläiset vierailivat syksyllä Mustikkamäen retkeilymajalla. Kuvassamme osa heistä on istahdanut karuselliin. Hauskaa tuntuu olevan, koska niin hymyilyttää.

Sotien jälkeisinä vuosina on Högforsin Tehdasta laajennettu jatkuvasti Uusia tehdashalleja on kohonnut vanhan tehtaan viereen ja tehdasnäkymä on kokonaan muuttunut.

Mutta suuren muodonvaihdoksen on läpikäynyt koko kauppala. Keskuksesta on tullut kauppalamainen ja laitamille on syntynyt kokonaan uusia asutusalueita. Omakotirakennustoiminta on ollut vilkasta ja tuloksellista. Haapalassa, Tuorilassa ja Huhdissa ovat sahat ja vasarat liikkuneet ripeästi. Niitä ovat käyttelleet miehet, jotka ovat panneet päämääräkseen oman, viihtyisän kodin rakentamisen. Tällaisia rakentajia on ollut ja on edelleen monta. Tehtaan omakotialueilla on tällä hetkellä valmiita ja rakenteilla olevia taloja yhteensä 130.

Tehtaan työntekijöistä asuu nykyisin joka viides omassa talossaan — siis 20 prosenttia. Melkein puolet eli 47 pros. asuu tehtaan asunnoissa muiden (33 pros.) asuessa vanhempiensa luona tai vuokralla yksityisten taloissa.

Oheisena kuvasatoa kiertokäynniltä Karkkilan omakotialueiden rakennustyömailla, muutamista valmiista taloista ja yksi yleisnäkymäkin.

Armas Lagercrantz timpermannin ja poikansa kanssa tulevan talonsa perustusta laudoittamassa.

KARKKILASSA RAKENNETAAN

Högforsilaisten omakotitalot ovat kauniita ja viihtyisiä. Oskar Emil Vallivirta on ennättänyt jo raivata pihamaansa peruna- ja puutarhamaaksi.

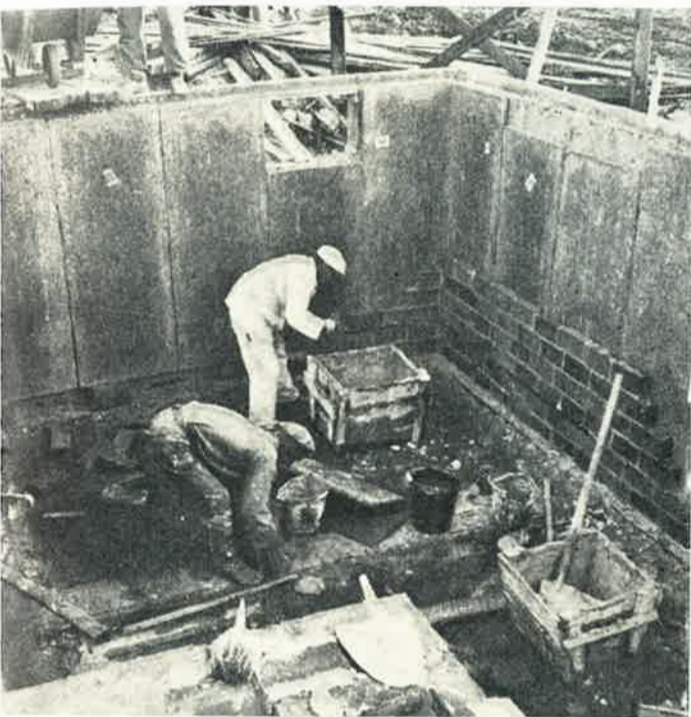

Kotini on linnani, voisi pihamaalla puutarhaansa hoitava Aarne Kujala hyvällä syyllä sanoa uudistalostaan.

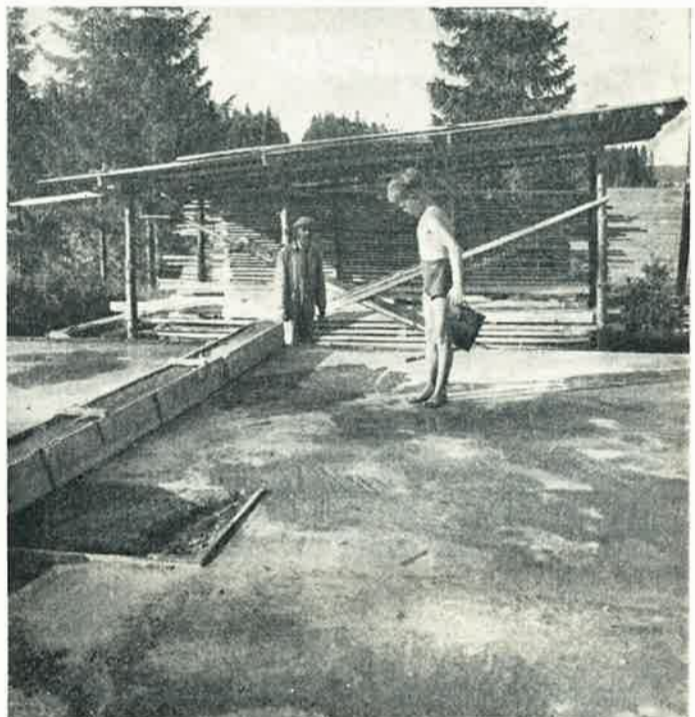

Moni högforsilainen on saanut kodin tästä 3-kerroksisesta Arava-talosta.

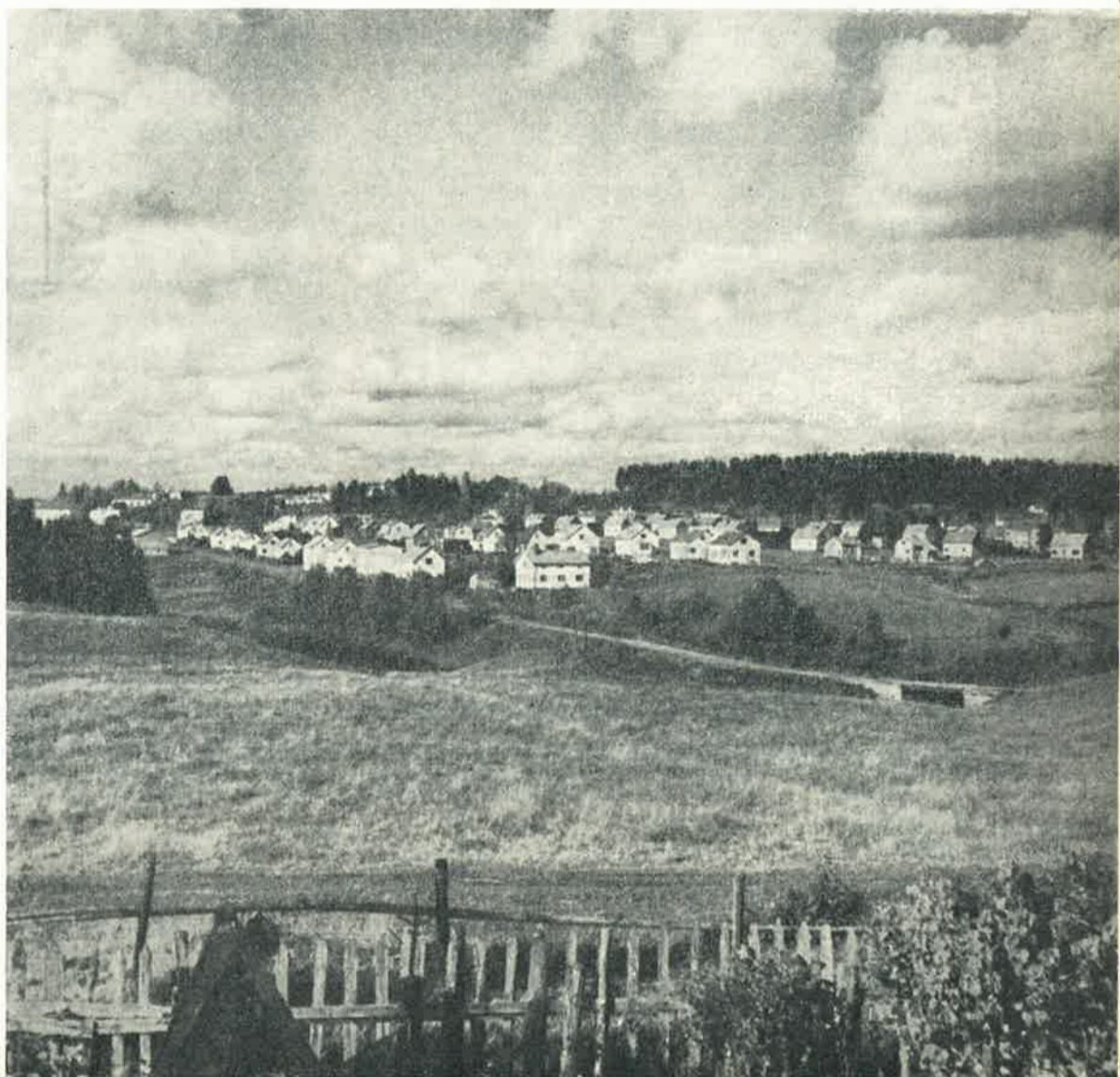
Fridolf Granlundin kellarin muuraus käynnissä.

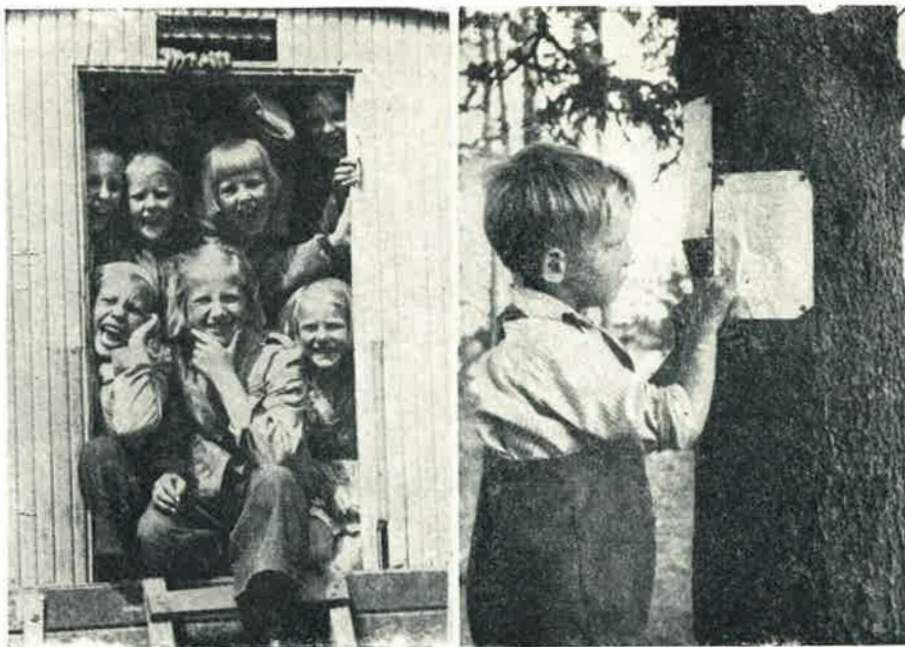

Toivo Salmen talon perustus on valettu. Hänen poikansa toimii innokkaana apulaisena kostuttaen betoni-laattaa.

Komealta näyttää Nyhkälän asutusalue sitä Karjaanjoen vastakkaisella puolella sijaitsevalta mäeltä katseltaessa.

Vieressä vasemmalla: Kun aurinko paistaa ja hauska leirimatka on edessä, niin iloisuus valtaa mielen. — Oikealla: Vakavannäköinen leiriläinen tarkastelee päivän ohjelmaa.

Maatalouskerhomme kuulumisia

Högforsin Tehtaan maatalouskerho kuuluu Etelä-Suomen maatalouskerhopiiriliittoon, joka on jaettu alueisiin. I alueeseen kuuluvat Lohjan kauppala, Lohjan mlk., Nummi, Pusula, Vihti ja Högforsin Tehdas. Heti juhannuksen jälkeen eli kesäkuun 26 p:nä alkoivat I alueen ensimmäiset 4 päivää kestäneet maatalouskerholaisten leiripäivät Antiaisissa. Leirille, joka oli tarkoitettu varttuneemmille palstaviljelijöille ja 4-H kerholaisille, saapui 30 kerholaista ja 6 kerhoneuvoja sekä agronomit Marjatta Kovero ja Pertti Aaltonen piiriliitosta. Leirin aikana pidettiin useita kilpailuja, tehtiin vispilöitä, luutia, saunavihtoja ja risumattoja. Kukin pitäjä huolehti vuorollaan iltanuotion järjestämisestä ja ohjelmasta. Kilpailuissa sijoittuivat tehtaamme kerholaisten seuraavasti:

Kasvientuntemiskilpailu, oppikoululaiset: 1) Eila Ingman. 2) Marjatta Niemi; kansakoululaiset: 1) Leila Fredriksson. Lentopallo: 4) Högfors. 100 m juoksu, tytöt: 1) Elvi Aalto. 2) Liisa Jousisto. Puun pituuden arviointi: 1) Leila Fredriksson. Pituushyppy, tytöt: 3) Marjatta Niemi. Herneiden arviointi: 2) Pirkko Kuosmanen. Vesimäärän arviointi: 1) Terttu Mäkinen. 2) Raili Styrman. 3) Maija Kuosmanen ja Marjatta Niemi. Napinreiän ompelu: 2) Maija Kuosmanen.

Leiri oli onnistunut ja kaikki leiriläiset olivat tyytyväisiä. Seuraavana kesänä pidetään jälleen yhteiset leiripäivät joko Vihdissä tai Pusulassa.

Leiriltä kotiin palattua alettiin saattaa kesken-

eräiset työt kuntoon Lohjan näyttelyä varten. Puuhaa siinä oli, mutta intoakin riitti. Yhdessä kiinnitettiin nimilaput töihin, pakattiin ja sitten kerhoneuvoja vei ne Lohjalle. Etelä-Suomen maatalouskerhopiiriliitolle oli varattu yksi luokkahuone yhteiskoululta maatalouskerholaisten käsitöille. Töitä oli tuotu Vihdistä, Pusulasta, Nummelta, Lohjan mlk:sta, Lohjan kauppalasta ja Högforsin Tehtaalta. Etupäässä siellä oli tyttöjen käsitöitä, mutta olipa Lohjan mlk:n pojilta kangaspuut, kaappeja ym. puutöitä. Näyttely antoi kokonaiskuvan maatalouskerholaisten kätevydestä.

Meikäläisille tuli palkintoja seuraavasti: I ja kunnia-palkinto Maija Kuosmanen, kasvivärjäys, II palk. Eila Ingman, revinnäisliina ja Eila Aalto, pikkuliina (etupistokirjontaa), III palk. Raili Styrman, 2 tyynyliinaa, Raili Styrman, esiliina, Paula Saarto, esiliina ja Sirkka Korrensuo, 2 tyynyliinaa.

Lohjalla palkitut työt olivat elokuun 22—23 p:nä Hämeenlinnassa maatalouskerholaisten käsityönäyttelyssä, jossa olivat edustettuina Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Häme, Satakunta ja Uusimaa. Högforsin Tehtaan maatalouskerholaisten työt saivat siellä seuraavat palkinnot: I palk. Maija Kuosmanen, kasvivärjäys, II palk. Eila Ingman, revinnäisliinat, ja III palk. Eila Aalto, pieni etupistokirjontaliina. Nämä työt kelpuutettiin koko maan käsittävään maatalouskerholaisten työnäyttelyyn, joka pidettiin marraskuussa Helsingissä.

Invalidi Kaarlo Reijosen valmistamia korituoleja ja taustalla torstaikerholais-ten mattoja Lohjan näyttelyssä.

Torstaikerholaisilla menestystä Lohjan maatalous- ja teollisuusnäyttelyssä

Länsi-Uudenmaan maatalous- ja teollisuusnäyttely pidettiin heinäkuun 24—26 päivinä Lohjan kauppalassa. Näyttelyssä oli osanottajia seitsemästä pitäjästä ja kahdesta kauppalasta. Tähän suurnäyttelyyn osallistuivat monipuolisin tuottein ja harrastustöin myös Högforsin Tehdas, sen maatalousosasto ja ammattikoulu sekä naisten Torstaikerho. Tämän kerhon menestys näyttelyssä oli varsin huomattava. Se olikin huolellisesti valmistautunut pitämällä oman karsintakilpailunsa jo aikaisemmin. Kerhon palkintosaalis oli seuraava: I palkintoja 5 kpl., II palk. 9 kpl. ja III palk. 13 kpl. sekä lisäksi 5 kunniapalkintoa. Töiden korkeata tasoa todistaa se, että kymmenen Torstaikerhon jäsenen töitä hyväksyttiin marraskuussa Helsingin Taidehallissa pidettyyn näyttelyyn. Nämä olivat seuraavat: Raija Aavakangas, lankamatto, Carin Arppe, nypläystöitä, Göta Kajala ja Hilja Westerholm, värjäyskokoelmat, Gundel Lindholm, nypläystöitä, Evi Mikkola, patjakangas, Toini Mäkelä, räsymatto, Aino Ojala, ikkunaverhokangas, Tellervo Parikka, revinnäistöitä ja Lempi Usenius, räsymatto.

Näyttelyssä saivat palkintoja seuraavat: I palkinnon Göta Kajala, värjättyt langat, Gundel Lindholm, nypläystöitä, Evi Mikkola, patjakangas, Aino Ojala, ikkunaverhokangas ja Hilja Westerholm, värjäys-

kokoelma. II palkinnon Raija Aavakangas, lankamatto, Carin Arppe, nypläystöitä, Helmi Hela, miesten pukukangas, Helmi Hela, pyyheliinat, Göta Kajala, punapoiminta, Toini Mäkelä ja Lempi Usenius, räsymatto, Tyyne Virtanen pöytäliina ja Alli Wahlsten, helmimatto. III palkinnon Aune Autio, villamatto, Aino Eloharju, pyyheliinat, Aili Ekholm, olkityöt, Anna Granlund, pyyheliinakangas, Elma Häyrinen, peitehuovat ja villamatto, Milja Jarila, pöytäliinat, Göta Kajala, villamatto, Sanni Malmström, räsymatto, Kaarina Niemi, villamatto, Helga Nousiainen ja Alma Saari, pyyheliinakangas sekä Hilja Westerholm, ikkunaverhot. Kunniapalkintoja saivat Torstaikerho, Häyrisen perhe, Raija Aavakangas ja Göta Kajala kotiteollisuuden monipuolisesta harrastuksesta sekä Hilja Westerholm luonnonväreillä värjätystä lankakokoelmastaan.

50-VUOTIAS

Emalipäällystäjä Lydia Maria Lindelöf 30.12.53. Hän on tullut tehtaalle työhön 13.1.36 emalilaitokselle. Oltuaan välillä keernaosastolla hän palasi 4.5.48 takaisin emalilaitokselle ja työskentelee siellä edelleenkin.

Tähdenvälejä harrastustoiminnasta Juankoskella

Työntekijäin kerhon viihtyisissä suojissa istutaan nykyään usein iltaa radion ja sanomalehtien parissa. Lisäksi on kerholle kokoontunut kerran viikossa, viime syksynä torstaisin, tarmokas ryhmä tehtaassa työläisiä laajentamaan kansalaistietouttaan. Vaikka vuorotyö haittaakin, on työntekijäin opintokerho jo lyhyenä aikana päässyt hyviin tuloksiin. Ilman vieraan apua perehdytään yhdessä Työväen Sivistysliiton opetuskirjeisiin. Ahkeruus onkin kantanut hedelmää: **viime** keväänä saatiin arvosanaksi täysi 10. Kuvassamme opintokerho perehtymässä ammattiyhdistys-

oppiin. Henkilöt vasemmalta lukien: Vilho Myöhänen, Veikko Takkinen, Alma Julkunen, Pauli Martikainen, Tauno Vartiainen, Mikko Jokiranta ja Helli Räsänen.

Naisten työtuvalla viidet kangaspuut helskyvät iloisesti aamusta iltaan tuoden mieleen joulupukin työpajan. Kuvassamme vasemmalla neiti Riekkinen leveiden kangaspuiden ääressä kutomassa 2x3 m mattoa silmän ja jalan muttei siivouspäivän nautinnoksi. Hänen selkänsä takana on vain röntgenkatseella nähtävissä rouva Kuosmanen. Häneltä valmistuu 40 sm päivässä 130 sm levyistä kaunista pellavaliinaa. Seisomassa kerhoneuvoja Mäkinen, joka opastaa naisväkeä kangaspuiden monipuolisessa käytössä. Kapeilla puilla nurkassa rouva Tuppurainen kutomassa lattiamattoja, ja pöydän päässä puolaamassa rouva

Tirkkonen. Oikealla rouva Leskinen, jota kovin ujosutti kertoa lehden lukijoille, että hänen kauniin 125x150 sm ryijynsä nimi on "Mirjamin kukka" ja että sitä valmistuu 7 sm päivässä.

Musiikkiharrastukset ovat aina olleet Juankoskella korkeassa kurssissa. Sekakuoro Työnlaulajat kokoontuu harjoituksiinsa tiistai-iltoihin klo 19 kansakoululle opettaja Oksalan johdolla. Laulajia on tätä nykyä 20—25. Melkein kaikki ovat vuorotyössä käyviä työntekijöitä, mikä seikka luonnollisesti haittaa kuoron toimintaa.

Eri tahoilla kokoontuu harjoituksiinsa opettaja Sipilän johdolla 8-miehininen kvartetti myös kerran viikossa.

Seuratalolla taas maanantai- ja torstai-iltoihin kaajahtelevat torvet railakkaasti. Juantehtaan soittokunnalla onkin jo perinteitä. Nuoria puhaltajia saadaan aina välillä joukkoa vahvistamaan. Soittajat ovat iältään nyt 12—55 vuoden väliltä "Ukko-Villen" jäätyä hiljattain 78-vuotiaana "eläkkeelle" soitto-

kunnastakin. Kuvassamme soittokunnan nuorimmat, joista kolme on vielä oppilaita: Veijo Pirinen 15 v., Hannu Horjander 12 v., Pauli Räsänen 14 v., Olavi Leskinen 12 v. ja Juha Hirvonen 15 v.

STRÖMSDAL

17 46

JUANTEHDAS

Seuratalon suojissa toimivat myös paikkakunnan molemmat urheiluseurat ripeästi. Kun vain pari iltaa viikossa riittää Kuohulle ja Pyrkivälle ja ikäluokkia ja toimintamuotoja on useita, niin tilat käyvät ah-
taiksi suuressakin talossa. Ensimmäisessä kuvassa

jännittävä tilanne Kuohun miesten koripalloharjoituksista. Toinen kuva on Pyrkivän naisvoimisteluharjoituksista. Eturivissä nuorimpia: Rauha Tirkkonen 6 v., Raija Räsänen 9 v., Helvi Hippi 8 v. ja Rauha Partala 9 v. Toisen rivin takana ohjaaja Martta Sutinen.

Viime kesänä perustettiin Juankoskelle uusi yhdistys, Juantehtaan urheilukalastajat r.y. Seuraan on oikeutettu liittymään jokainen yhtiön palveluksessa oleva juankoskelainen. Tarkoituksena on paitsi varata yhtiön palveluksessa oleville mahdollisuuksia urheilu-, virkistys- ja kotitarvekalastukseen myös edistää järkiperaistä kalastusta ja kalakannan säilymistä. Tarkoituksen toteuttamiseksi kunnostetaan talkoovoimin kutupaikkoja, merkitään rauhoituspaikkoja ja valvotaan laitonta kalastusta. Viimeksi mainitun suhteen onkin jo päästy tuloksiin. Syksyn aikana on yhteistoiminnassa poliisiviranomaisten kanssa takavarikoitu mm. 11 siikaverkkoa seuralle vuokratulta alueelta tehtaan padolta Karjalankoskelle. Tässä tulikin samalla mainituksi seuran jäsenille kuuluva

MANAN MAJOILLE

ELÄKELÄINEN
JUHO HEIKKI TUPPURAINEN

kuoli 17.10.53. Hän oli syntynyt 5.12.1882 ja tullut Juantehtaan työhön 1.6.1904 uunimieheksi hiiliuunille. Sittemmin hän siirtyi sahalle ja sieltä höyrylaitokselle lämmittäjäksi ja pannunhoitajaksi. Tässä toimessa hän olikin sitten yli 30 vuotta eli 13.12.51 saakka, jolloin 47 vuotta tehdasta palveltuaan siirtyi eläkkeelle.

ELÄKELÄINEN
ANTTI JUHO RIEKKINEN

kuoli 22.10.53. Hän oli syntynyt 19.3.1877 ja tullut työhön v. 1906 rakennusosastolle. Riekkinen työskenteli useilla eri osastoilla, mm. massatehtaalla, lautatarhassa ja sahalla yhteensä 33 vuotta, minkä jälkeen siirtyi eläkkeelle.

etuisuus saada kalastaa sellaisella alueella, jossa vielä nykyään aika harvinainen lohenpyrstö silloin tällöin vilahtelee. Näin talvisaikaan nousee virrasta helpolla matikkaa. Uusia jäseniä ottaa mielellään vastaan ja samalla antaa lähempiä tietoja mestari Kalske, joka itse innokkaana kalamiehenä on saanut jopa yli 8 kg painavan lohen pienempien lisäksi.

Tontut ja keijut

Kuvaselma Juankosken lastentarhal-
ta. Ohjaus Ulla-täti. Pääosissa: Lee-
na, Raija, Maija, Tytti, Aila, Eero,
Matti, Erkki, Hannu ja Kari.

Keijut:

*Hyvää iltaa, hyvää iltaa, pienet tontut
te.*

*Oomme tulleet kysymähän, leikittekö
kanssamme.*

*Kukin kiltti tonttu saa
nyt meitä tanssittaa.*

Tontut:

*Kiitos keijut, kuinka tanssiin
uskallammekaan?*

*Juhlapuku puuttuu meiltä tonttusilta
kokonaan.*

*Me vain punalakkiset
ja harmaatakkiset.*

Keijut:

*Mitäs siitä, tervetulleet metsän
suojarah.*

*Kuuhut lupas kultiansa, valaistuksen
hurmaavan.*

*Koivuista jo helkkyen
soi sävel lintujen.*

Tontut:

Tonttu kulta, kätes tänne, leikki alkakoon.

Kiitos sulo keijukainen, kyllä siihen valmis oon.

*Lalalaa, niin keveää
on keijutanssi tää.*

Yli niityn tuoksuvaisen piiri liitäös.

*Kuuhut, kullan sädesarja, kevyemmin
kiitäös.*

*Lalalalaa, katsos noin
ne keijut karkeloi.*

Yleisöä tutustumassa varoituskuvanäyttelyyn.
Oikealla: Erkki Repo ja Toivo Mäntynen
jättävät äänestyslippunsa.

Turvallisuusviikkomme

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Teollisuus-Tapaturman aloitteesta toimeenpantiin Hallassakin turvallisuus-työn tehostamiseksi työpaikoilla turvallisuusviikko monine erilaatuisine tilaisuuksineen.

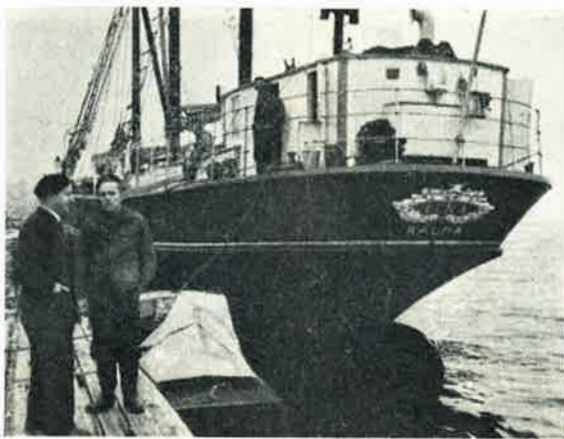
Sahan miesten ruokatupaan sijoitettiin varoituskuvanäyttely lähes parinesatoine kuvineen, jotka oli koottu ympäri maailmaa, aina kaukaista Japania ja Australiaa myöten. Kuvat, jotka oli jaoteltu aihe-ryhmiin, antoivat varsin selvän kuvan eri kansojen luonteesta, ainakin mitä tulee "plakaatin" tehokeinoihin. Amerikkalaiset esim. näyttävät käyttävän hirtehuumoria miltei kaikenlaatuisissa julisteissa, kun sen sijaan pohjoismaat, Tanska ehkä poikkeuksena, pyrkivät vakavasävyisiin kuviin. Silmiin pistivät erityisesti hienoväriset englantilaiset ja puolalaiset julisteet sekä italialaiset kauhukuvat. "Meillä on

tultu siihen tulokseen, että jäyhä rakenteiseen suomalaiseseen vaikuttaa parhaiten vaatimaton, vakava vetoisuus, jossa perheen asema tapaturman sattuessa on huomioitu", kertoi Teollisuus-Tapaturman tarkastaja, dipl.ins. Olavi Saarinen tiedustellessamme hänen asiantuntijan mielipidettään suomalaisesta ihannevaroituskuvasta. Hän lisäsi vielä, että hänen oma yhtiönsä pyrkii kussakin kuvassa vain yhden asian korostamiseen kerrallaan. Tämänhän saatoimme selvästi todetakin varoituskuvanäyttelyssämme, ellemme sattumalta olisi seuranneet työpai-koillemme asetettuja julisteita.

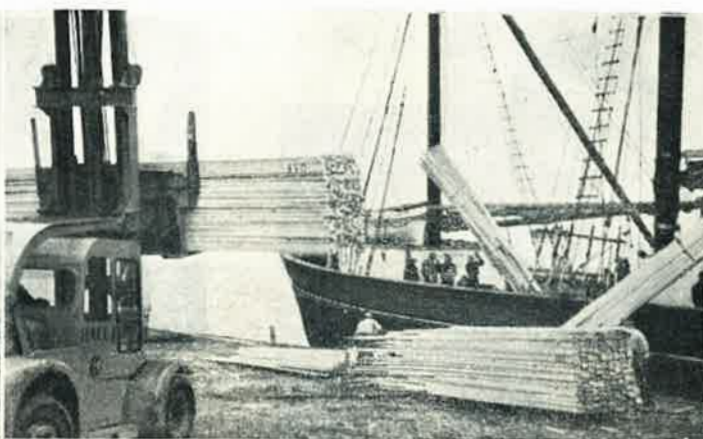
Jos oli varoituskuvanäyttelyllä yleisönsä, niin ainakin samalla innolla seurattiin näyttelyhuoneessa elokuvaesityksiä, joita pidettiin ruoka-aikoina. Oliko näistä mitään hyötyä? Kysymykseen tuntuu mahdotomalta vastata, mutta varmasti varovaisuusitu jäi monen mieleen kytemään. Tuumipa eräs silmävammaelokuvan nähnyt poislähtiessään, että kai on turvallisinta siirtää nuo suojalasit toiselle puolelle. Ne olivat hänellä lakin päällä — niskan puolella.

HALLAN TEHTAAT

"Elna" Hallan rantaan saapuneena.

Lastaus trukien avulla käynnissä.

UUSI LASTAUSMENETELMÄ HALLASSA

Ensimmäisten talven tuloa ennustelevien pakkaspäivien mukana saapui tänne Hallaan Elna-niminen, Rauman kotipaikakseen tunnustava puurakenteinen moottorialus tarkoituksenaan viedä puutavaraa Tanskaan. Melkoisesti taisivat "elna-laiset" yllättyä, kun heidät "lahden" asemesta ohjattiinkin lautatarhamme rantaan. Sinne olivat trukkimme alkutarpeiksi pinonneet lautanippuja. Niin pääsi varsinainen ahtaus alkuun, ennen kuin laiva oli kunnolla ehtinyt pysähtyäkään. Meidän ehdittyä päivän valjettua valokuvaajan kanssa paikalle oli tavaraa jo ruomissa pienen kylän talojen verran ja lisää meni kahden luukun kautta oikein amerikkalaisella vauhdilla.

Tapasimme perämies Rosenbergin laiturilla ja tiedustelimme häneltä, mitä hän piti tällaisesta lastaus-tavasta.

"Erinomainen", vastasi perämies arvelematta. "Näin toimien pääsemme heti käsiksi työhön ja turha odotus jää pois". Valokuvatessamme laivaa hän huomautti, että "Elna" ei tällä kertaa ollut mitenkään edustavassa kunnossa, koska sen make up oli kärsi-

nyt Puolasta tuodusta hiililastista, jonka mustat sormenjäljet olivat vielä helposti havaittavissa. Perämies Rosenberg muuten korosti erikoisesti, että hän ei missään aikaisemmin ole tavannut tämänlaatuista lastausmenetelmää, joka varmasti kävisi hyvin päinsä muuallakin.

Mitä mieltä sitten meidän omat asiantuntijamme olivat?

Lautatarhanhoitaja Brunila lausui: Menetelmä on erinomainen, jos vain saadaan niput helposti irroituiksi trukeille. Keinokuivauksen laajentuessa menetelmä varmaankin osoittautuu erittäin käyttökelpoiseksi.

Samaa mieltä asiasta olivat myös dipl.ins. Carlson ja konttoristi Saario. Insinööri Carlson huomautti, että tällaisessakin yhteydessä on huomattava lautatarhan erikoinen tulipaloherkkyys. Niinpä nytkin oli "Elnaan" hankittava yhtiön toimesta sähkölämmityslaitteet, mutta tällaiset pikkuseikat eivät vähennä uuden lastausmenetelmän käyttömahdollisuutta tulevaisuudessakaan.

Työntekijäin mielipiteen tämän viikkomme tilaisuudesta esittänee parhaiten pääläluottamusmiehemme Armas Kauppinen sanonta: "Tämä ainakin on sellainen toimintamuoto, jonka tarpeellisuudesta ei tule kiistaa työnantajan ja -tekijän välillä."

Edellä mainitun varoituskuvanäyttelyn ohella kuului viikon ohjelmaan ensiapukurssi, turvallisuustoimikuntien yhteinen kokous sekä työnjohtajien neuvottelutilaisuus.

Dipl.ins. Saarinen, joka esitelmöi kummassakin viimeksi mainitussa tilaisuudessa, korosti erityisesti työntekijöiden turvallisuustyössä mukana olon suurta merkitystä. Turvallisuustoimikuntia ei perustettu vain muodon vuoksi. Niiden työn tulokset koituvat kaikkien yhteiseksi hyväksi. Ovathan silloin koolla kunkin alan parhaat asiantuntijat, henkilöt, jotka itse tekevät ko. työtä. Työturvallisuustoiminta ei ole tur-

hanpäiväistä "napilla pelaamista". Tämä voidaan selvästi havaita jo seuraavistakin numeroista: joka vuosi tapahtuu maassamme yli 100.000 työtapaturmaa, joista n. 300 päättyy kuolemaan ja 1.000 invaliditeettiin. Nämä tapaturmat maksavat jo vakuutusmaksuina vuosittain yli 1.500.000.000 markkaa. Kärsimystä ja tuskaa ei sen sijaan voida numeroin kuvailla.

"Vaikka meillä Hallassa ei tapaturmatilanne olekaan millään tavoin hälyyttävä, ei meillä ole varaa heittäytyä lepäämään laakereillamme ja luottamaan hyvään onneemme. Meidän on tehtävä työtä päästäksemme tälläkin alalla yhä parempiin saavutuksiin", sanoi majuri Weckman turvallisuusviikkomme avauspuheessaan.

Sinäkin, joka tämän luet, liity turvallisuusmiesten rintamaan! Siellä saavuttamasi voitot koituvat onneksi itsellesi ja tovereillesi.

Emil Hasanen.

Alma Hassinen.

Ida Arvidson.

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAITA

Puhdistaja Emil Hasanen 13.1.54. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Työskennellyään ensin Jumalniemen sahalla ja Kotkan Tiilitehtaalla hän siirtyi Hallaan hevosmieheksi. Yhteensä hän on palvellut yhtiötä yli 30 vuotta.

Eläkeläinen Alma Hassinen 5.1.54. Hän on syntynyt Kymissä. Jo v. 1899 hän tuli ensimmäisen kerran työhön Jumalniemen sahalle. Palveltuaan yhteensä n. 30 vuotta hän siirtyi v. 1939 eläkkeelle.

60-VUOTIAITA

Vartija Ida Arvidson, 2.1.54. Hän on syntynyt Vehkalahdella. V. 1937 hän tuli työhön lautatarhalle ja siirtyi vartijaksi v. 1950, jossa toimessa on edelleenkin.

Sahanasettaja Juho Huuhka 31.1.54. Hän on

syntynyt Hiitolassa. V. 1934 hän tuli työhön sahalle ja työskentelee siellä edelleenkin.

50-VUOTIAITA

Särmääjä Aulis Valkonen 8.1.54. Hän on syntynyt Kymissä. V. 1928 hän tuli sahalle särmääjäksi, jota työtä jatkuvasti tekee.

Sahuri Väinö Saareks 23.1.54. Hän on syntynyt Luumäellä ja tullut sahuriksi v. 1926 ollen tässä toimessa edelleenkin.

Puhdistaja Aino Peltola 6.2.54. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Hallan sahalle hän tuli työhön v. 1942 ja työskentelee siellä edelleenkin.

Muurarin apulainen Viljo Jaakkola 7.2.54. Hän on syntynyt Kymissä ja tullut rakennusosastolle v. 1928 ollen samalla osastolla edelleenkin.

Tukkityömies Eino Björnman 14.2.54. Hän on

Juho Huuhka.

Aulis Valkonen.

Väinö Saareks.

Viljo Jaakkola.

Eino Björnman.

HAUKKASUO

50-VUOTIAS

syntynyt Sysmässä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1925 tukkimieheksi, jona on edelleenkin.

Viilari Oskar Lehtinen 15.2.54. Hän on syntynyt Pyhtäällä. V. 1933 hän tuli työhön ensin rakennusosastolle, mistä kuitenkin jo samana vuonna siirtyi korjauspajalle työskennellen siellä edelleenkin.

Sekatyöläinen Helena Huovinen 19.2.54. Hän on syntynyt Kuusjärvellä. V. 1940 hän tuli selluloosatehtaalte mistä vielä samana vuonna siirtyi höyläämölle. Työskenneltyään siellä n. 12 vuotta hän siirtyi ulkotyöosastolle ja palvelee siellä edelleenkin.

Kuormaaaja Väinö Huusari 21.2.54. Hän on syntynyt Vehkalahdella. V. 1933 hän tuli työhön Jumalniemeen, mistä v. 1945 siirtyi Hallan lautatarhalle, jossa työskentelee edelleenkin.

Paikallismyyntivaraston hoitaja Otto Ranta 24.2.54. Hän on syntynyt Virolahdella. V. 1925 hän tuli lautatarhalle, mistä siirtyi sahalle ja sieltä 1.12.1948 paikallismyyntivarastolle.

Kirvesmies Eino Pokki 4.1.54. Hän on syntynyt Valkealassa. Kymn Oy:n palvelukseen hän tuli v. 1919 Voikan paperitehtaalte ja on sen jälkeen työskennellyt eri osastoilla Voikan, Kuusankosken ja Haukkasuon tehtailla. Nykyisin hän on työssä Kymn rakennusosastolla, mutta palaa takaisin Haukkasuolle. Pokin vapaa-ajat kuluvat kotitalon hoidossa, maanviljelyksen ja puutarhanhoidon parissa, minkä lisäksi hänen harrastuksiinsa kuuluvat autoilu, puusepäntyöt ja kalastus.

MANAN MAJOILLE

† JOHANNES KOLEHMAINEN

Marraskuun 13 p:nä kuoli Haukkasuolla autojen ja moottorien korjaaja ja huoltaja Johannes Kolehmainen 57 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 5.5.1896 Läskelässä. Vuodesta 1920 lähtien hän työskenteli Läskelän tehtaan korjauspajassa suorittellen monitaitoisena miehenä erilaisia tehtäviä. Hän toimi myös Läskelän tehtaan palokunnan ruiskumestarina ja ajoi paloautoja. Talvisodan jälkeen Kolehmainen muutti Kuusankoskelle hitsaajaksi Kymn korjauspajalle, mutta palasi v. 1942 takaisin Läskelään. V. 1944 hän joutui jälleen evakkotielle ja päätyi tällöin Haukkasuolle, missä hän siitä lähtien työskenteli ensin autonkuljettajana sekä myöhemmin autojen ja moottorien korjaajana ja huoltajana. Hänet tunnettiin taitavana työntekijänä, ja tehtävänsä hän suoritti täsmällisesti ja huolellisesti.

Väinö Huusari.

Otto Ranta.

Salon Valimon urheilukuulumisia

Näin vuoden viimeisinä päivinä on syytä tehdä pieni tilinpäätös myös tehtaamme urheilutoiminnasta. Tärkeimpänä tapahtumana on mainittava Kymi-yhtymän kesäsestaruuskilpailut, joiden järjestäjänä pieni tehtaamme sai koetella "siipiensä" kantavuutta. Ainakin tuloksiensa puolesta kisat onnistuivat hyvin. Tehtaamme urheilutoiminta ei kuitenkaan jäänyt tämän "suuren tapauksen" karsintoihin ja kilpailuihin, vaan on täällä harrastettu useita eri kesäurheilulajeja. Ohjelmassa ovat olleet uinti, yleisurheilu ja suunnistus sekä jalka- ja lentopallo. Tehtaamme osallistui paikkakunnan liike- ja teollisuuslaitosten cup-kilpailuun jalkapallossa, jossa selviytyttiin välieriin saakka. Myös suunnistuksessa oli vastaavat kilpailut, jotka tehtaamme joukkue voitti ylivoimaisesti. Joukkueeseemme kuuluivat P. Suominen, A. Bang, H. Ora ja A. Jokinen. Lentopallossa ja yleisurheilussa on ollut useita haasteotteluita sekä jäsenten välisiä kilpailuja ja harrastus niihin on ollut ilahduttavan vilkasta.

Yleisurheilukilpailuissa saavutettiin mm. seuraavia tuloksia:

100 m juoksu, yleinen: 1) A. Laiho 12.2. 2) R. Koskinen 12.8. 3) A. Karanen 13.7. Yli 35-vuotiaat: 1) T. Laiholuoto 13.8. Alle 19-vuotiaat: 1) S. Leino 13.9. — 200 m juoksu, yleinen: 1) A. Laiho 26.1. 2) R. Koskinen 27.4. 3) A. Koski 27.8. Alle 19-vuotiaat: 1) A. Korellin 28.00. 2) S. Leino 29.1. — 300 m juoksu, yleinen: 1) A. Laiho 40.4. 2) A. Koski 41.8. 3) A. Karanen 42.4. — 400 m juoksu, yleinen: 1) A. Laiho 56.8. 2) A. Koski 59.7. 3) A. Karanen 1.00.5. Yli 35-vuotiaat: 1) T. Laiholuoto 1.03.8. Alle 19-vuotiaat: 1) S. Leino 1.09.2. 2) R. Lehto 1.13.6. — 1500 m juoksu: 1) P. Hotakka 4.40.0. 2) A. Koski 4.44.0. 3) A. Karanen 4.45.6. Korkeushyppy, yleinen: 1) A. Laiho 158. 2) P. Salo 143. 3) A. Karanen 143. Yli 35-vuotiaat: 1) T. Laiholuoto 141. Alle 19-vuotiaat: 1) S. Leino 141. — Kuu-lantyöntö (7,2 kg), yleinen: 1) A. Karanen 10.02. 2) R. Koskinen 8.72. 3) A. Laiho 3.54. Yli 35-vuotiaat: 1) M. Eskola 9.75. 2) A. Jokinen 8.66. 3) T. Laiholuoto 7.02. Alle 19-vuotiaat: 1) T. Lindholm 9.54. 2) S. Leino 8.48. 3) R. Lehto 7.25. — Pituushyppy, yleinen: 1) A. Laiho 542. 2) M. Tuominen 511. 3) A. Leino 486. Yli 35-vuotiaat: 1) T. Laiholuoto 472. Alle 19-vuotiaat: 1) S. Leino 466. — Kiekonheitto, yleinen: 1) A. Karanen 28.00. 2) A. Leino 26.88. 3) A. Laiho 26.45. Yli 35-vuotiaat: 1) P. Suominen 26.09. 2) M. Eskola 23.62. 3) A. Jokinen 22.54. Alle 19-vuotiaat: 1) T. Lindholm 21.19. 2) S. Leino 19.59. — Naisten 100 m juoksu: 1) P. Jalonen 16.3. 2) Aino Autio 16.4. 3) Ritva Kanervo 16.4. 4) Raila Lindholm 17.2. — Naisten pituushyppy: 1) P. Jalonen 36.2. 2) Aino Autio 36.1. 3) Raila Lindholm 34.0. 4) Ritva Kanervo 33.6.

50 VUOTTA PALVELLUT

LASTAUSTYÖNJOHTAJA
KALLE EEMIL HOLM

Suonenjoen piiristä tuli 30.11.53 olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 7.8.1886 Suonenjoella. Jo poikasena hän joutui isänsä mukana Kymi-yhtiön metsätöihin. V. 1896 oli Ruomannin tilan metsässä yhtiön paperipuiden hakkuuta ja siitä hän aloitti. Työt jatkuivat sitten eri työmailla pienin väliajoin, kunnes 1.12.1903 hänestä tuli yhtiön vakinaisen työntekijä. Kesäisin hän suoritti leimaus- ja hakkuutöitä, talvisin taas tukkien ylösottoa ja mitausta. Keväällä 1908 hän siirtyi proomumieheksi yhtiömme omistamalle Iisveden sahalle ollen talvisaikaan lastaustöissä. Syksystä 1917 alkaen hän työskenteli lastaajana Suonenjoen piirissä yhtiömme aina lokakuuhun 1939, jolloin hänet nimitettiin työnjohtajaksi.

Holm on niitä miehiä, joille voi antaa arvosanan hyvä. Erittäin ahkerasti ja tunnollisesti hän on pitkän päivätyönsä suorittanut suaden esimiestensä varauksettoman tunnustuksen osakseen. Huumoria hän on osannut viljellä niin hyvinä kuin pahoinakin päivinä. Kun hän 31.3.54 heikentyneen terveytensä takia siirtyy eläkkeelle, toivotetaan hänelle rauhallista ja leppoisaa elämän ehtoota.

Yksi ainoa teko suo ihmiselle tyydytystä: vasta silloin voi ihminen saada rauhan, kun hän on tehnyt oikein.

Juhani Aho.

SALON VALIMO

METSÄOSASTO

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Kuusankosken tehdasalueiden pääkulkuväylillä ja asutusalueiden vilkasliikenteisissä solmukohdissa suoritettu liikennelaskenta osoitti, että polkupyörä on ylivoimaisesti yleisin kulkuneuvo Kuusankoskella. Jos jätämme lukuun ottamatta autot, trukit ja muut itsestään kulkevat vempheet, ja vertaamme yksistään pyöräilijöiden ja jalankulkijain lukumäärää toisiinsa, oli liikennelaskennan mukaan edellisiä lähes kolmeneljäsosaa ja vain runsas neljäsosa jalkamiehiä.

Useimmat suorittavat siis työmatkansa polkupyörällä ajaen. Matkat ovat pitkänpuoleisia, ja polkupyörän avulla taival taittuu nopeasti ja mukavasti. Pitävätpä monet lyhyilläkin matkoilla apostolin kyytiin turvautumista vanhanaikaisena.

Jos on paljon pyöräilijöitä, niin paljon tehdään liikennevirheitäkin. Aivan uskomattoman paljon. Vaimit mieltä olette, kun kaksiviidesosaa rikkoo liikennesääntöjä vastaan. Useimmat näistä syntipukeista jättivät suunnan näyttämättä saapuessaan tienristeykseen. Nähtävästi jähmeälle suomalaiselle luonteelle on vastenmielistä ruveta ojentelemaan jäseniään julkisella paikalla. Onhan sitä tultu tähänkin asti toimeen ilman viittoilemisia.

Jätetään nyt kuitenkin turhat kainostelut ja jääräpäisyydet sikseen ja ruvetaan tienristeykseen tultaessa viittaamaan sinne päin, mihin aiomme kääntyä. Ja näytetään reilusti, eikä salavihkaa pienellä etusormen liikahtuksella. Useihin tämä tapa onkin jo juurtunut. Tekevät kuuliaisesti tämän liikkeen, vaikka muita tiellä kulkijoita ei olekaan lähettyvillä. Eräistä tämä suunnan näyttäminen on hauskaakin. He panevat siihen vähän huumoriakin mukaan heiluttamalla kättään ylös alas auton suunnanosoitimen tapaan. Keksiköön kukin oman tyykinsä. Pääasia on, että muistamme näyttää suunnan selvästi.

Sattuipa sellaistaikin, että ajettiin väärää puolta. Tällainen tilanne syntyi varsinkin silloin, kun 3—4 pyöräilijää ajoi rinnakkain. Usealta puuttui myös lyhty. Ei käy kuitenkaan laatuun tämä pimeydessä vaeltaminen. Ei oman itsensä enempää kuin kanssa ihmisten takia. Hankkikaapa syntipukit nopeasti kunnollinen dynamo ja lamppu pyöräänsä. Muutoin voi virkavalta ruveta olan takaa ropsimaan sakkoja ja lihottamaan valtion laihaa kukkaroa.

Jalkamiesten laita ei ollut paljon paremmin. Yli 30 prosenttia kertyi heidänkin tililleen syntiä. Jalkamies varmaan ajattelee, että liikennesäännöt ovat vain autoilijoita ja varsinkin autohurjastelijoita var-

ten. Hyvät ystävät! Kyllä ne ovat meitä kaikkia, tavallisia tallustelijoitakin varten. Ja ohjeet ovat yksinkertaiset. Jos tuntuisi olevan jotakin epäselvää, niin verestäkää muistianne lukemalla Tiedotuslehden marraskuun numerossa sivulla 4 julkaistut liikenneohjeet.

Liikennelaskenta toi siis esille kaksi tärkeätä seikkaa. Ensinnäkin: liikenne on kasvanut suuriin mitoihin, ja polkupyörästä on tullut hallitseva kulkuneuvo. Toiseksi: liikennekulttuuri ei kestä vielä edes lievääkään kritiikkiä. Alkäämme kuitenkin olko pessimistejä viimeksi mainitun asian tilan johdosta. Pankaamme päämääräksemme liikennetaidon oppiminen. Siihen kyllä kykenemme. On niitä opittu vaikeampiakin asioita. Jo tarkkailupäivänä oli havaittavissa ilmeistä edistystä. Aamulla kertyi syntiä paljon enemmän kuin illalla. Päivän kuluessa tuli keskustelua työkaverin, kanssa liikennetarkkailusta, ja jouduttaessa tarkkailuryhmien kanssa myöhemmin uudelleen tekemisiin oltiin varovaisempia ja koetettiin selviytyä ilman virhepisteitä. Alkäämme kartutako tätä tiliä silloinkaan, kun ei kukaan ole viemässä pisteitä kirjoihin.

Tiedotuslehden viime numeron liitteenä jaettiin liikennemerkit. Se on viimeisin painos, ja siinä on esitetty kaikki mahdolliset liikennemerkit asianmukaisena väripainoksena. Se ei ole tarkoitettu pikaisesti silmäiltäväksi ja sen tien pois heitettäväksi. Parasta on syventyä siihen kuin muinoin aapiskirjaan. Aakkosia ne ovat nämäkin. Eikä nykyaikaisessa yhteiskunnassa ole sopivaa olla lukutaidoton. Ja sellaisia tietenkin olemme, jos emme kykene teiden varsilla olevia liikennemerkkejä lukemaan. Meitä varten ne on siihen pantu eikä suinkaan koristukseksi.

Liikennelaskentaa seurattessamme tulimme ajatelleksi vähän muutakin. Ennen vanhaan kehoitettiin: "Kiiruhda hitaasti". Nykyisin ajatellaan: "Kiiruhda nopeasti". Ja vaikka tuo ei kypsysikään tietoiseksi ajatukseksi, niin joka tapauksessa käytännössä menettellään sillä tavoin. Kiiruhtaminen on ajan hengen mukaista ja aina vain vauhti paranee.

Ilman muuta on selvää, että nopeus on yksi niistä tekijöistä, joita ilman emme olisi päässeet siihen missä nyt olemme. Siitä on tullut paljon siunausta koko

yhteiskunnalle. Me jotka elämme tuotannollisen työn piirissä, olemme siitä täysin tietoisia. Nykyajan koneiden laulun on edettävä nopeasti. Mitä nopeammin, sen parempi.

Tuotteet on saatava myös nopeasti maanäarestä toiseen. Siitäkin ihmisen nerous on pitänyt huolen. Ilman junia, autoja, merien kyntäjiä ja lentokoneita ei tulisi mistään mitään. Ja yhä suurempiin nopeuksiin pyritään. Kultakuume on muuttunut uusien nopeusennätysten metsästämiseksi.

Välimatkat ovat hävinneet. Europan ja Amerikan matka taittuu tavallisessa matkustajakoneessa vajaan vuorokaudessa. Ja nopeuksien ennustetaan lähiaikoina kasvavan siinä määrin, että vuorokauden aikana tuo matka voidaan tehdä edestakaisin. Se vastaisi ajan puolesta meidän päiväistä pääkaupungissa käyntiämme. Ei voi moittia edistystämme hitaudesta.

Kuitenkin olisi meille ihmisille terveellistä pitää tuosta "hitaasti kiiruhtamisenkin" liepeestä kiinni. Ei kiirettä kiireen vuoksi. Runsaana vapaa-aikanaamme, minkä lahjan me olemme saaneet ainakin osittain tuon tuotannollisen työn nopeuden avulla, pitäisi edes hetkittäin palautua vanhanaikaisen ihmisen elämäntyyliin. Se ei suinkaan missään nimessä ole samaa kuin laiskotteleminen tai joutilaisuus, mutta se on suhtautumista asioihin rauhallisesti ja tyynesti. Pois mielestä 100 kilometrin tuntinopeus. Muistakaamme siis ainakin eräissä toiminnoissamme ja olemisessamme hitaasti kiiruhtaminen ja turvautukaamme myös mahdollisimman usein apostolin kyytiin. Sillä lienee sittenkin niin, että ihminen on alun perin luotu kävelemään eikä lentämään.

Olemme kirjoitellut kotiseututyöstä tällä palstalla useaan kertaan. Selvitetty kotiseututyön käsitettä sekä kotiseututyön mahdollisuuksia ja tehtäviä tehdasseudulla.

Vähitellen on Kuusankoskella päästy myös tämän työn alkuun. Viime kesänä kaksi suomen kielen opiskelijaa suoritti paikannimien keräyksen pitäjämme alueella. He merkitsivät selityksineen muistiin yli 700 nimeä. Joku ehkä ihmettelee, miksi tällaista keräystä suoritetaan. Säilyväthän nimet muutenkin. Asian laita on kuitenkin siten, että teollistuvassa ja kaupunkilaistuvassa yhteiskunnassa paikannimet saattavat muuttua hyvinkin nopeasti. Vanhat painuvat unohduksiin ja häipyvät kokonaan ihmisten muistista. Kehitys tuo aina tullessaan uusia nimiä. Toisinaan niiden syntyminen ja käytäntöön ottaminen on täysin hyväksyttävää, jopa välttämätöntäkin, mutta useasti harjoitetaan karkeata väkivaltaa vanhaa nimistöä kohtaan. Ja tällaista ei saisi suinkaan tapahtua. Van-

hat nimet ovat näet henkistä pääomaa, aikaisempien sukupolvien perintöä, talletettavia muistomerkkejä vuosisatojen takaa. Niistä on myös paikallishistorialliselle tutkimukselle paljon arvokasta apua ja niitä voidaan jatkuvasti soveltaa myös käytäntöön. Useat nimet kelpaavat erinomaisesti esimerkiksi katujen ja teiden nimiksi. Siinä suhteessa on useasti päädytty ratkaisuihin, joita on pidettävä epäonnistuneina ja melkoisen mielikuvituksettomuuden tuotteina. Emme nyt osoita sormellamme ketään erikoisesti. Sanomme vain, että tällainen ylimalkainen ja harkitsematon katujen nimien antaminen on maassamme varsin yleistä, mutta että aivan viime aikoina on voimistuvan kotiseututyön ansiosta onneksi ollut havaittavissa muutosta parempaan suuntaan.

Onpa Kuusankoskella vietetty jo ensimmäinen kotiseutujuhla. Oli mieluisaa todeta, että parisataa kuusaalaista oli kokoontunut viettämään iltaa oman kotiseutunsa tunnusten merkeissä. Kuunneltiin paikallisten voimien musiikkiesityksiä ja mestari Hugo Nikulan hauska pakina kiertokoulur ajoilta ja katseltiin vanhaa Kuusaata esittävä raina, jossa oli kuvia kotiseutumme vaiheista aina tehtaiden perustamisesta saakka eli 81 vuoden takaa. Paras ohjelma-numero taisi yleisön mielestä sittenkin olla vanhojen kansanmiesten Samuel Oksasen ja Jussi Jokelinin tarinoinnit heidän nuoruusaikaisesta Kuusaastaan. Näiden miesten puhetta kelpasi kuulla monessakin mielessä. Ne kuvasivat tehdasseutumme ensimmäisten vuosikymmenien muuttoliikettä läheiseltä maaseudulta tehtaalle, maalaispoikien muuttumista tehtaalaisiksi, uusien ammattien oppimista, melkoisesti lihavampia tilejä kuin mihin oli totuttu maatoissa, ja ennen kaikkea haastateltavien kerronnassa oli tuota suorastaan kadehdittavaa kansankielen ja kansanmiehen mehevyyttä, sattuvasanaisuutta ja ilmeikkyyttä, jota vuosikymmenien tehtaalaisuus ei ollut kyennyt heistä karistamaan. Sattuivat vielä temperamentitaankin olemaan toistensa vastakohtia — Oksanen vakaa jaalalainen, itähamäläisyyden edustaja, ja Jokelin, vaikka onkin Iitin Lyöttilästä kotoisin, vilkas ja eloisa, innostuessaan tuoliltaan ylös ponnahtava ja puheensa vakuudeksi käsillään viittoileva. Oksanen ja Jokelin, vieläkin kiitokset kertomuksistanne nuoremalle polvelle.

Joulukin alkaa olla kohta ovella. Sehän on juhla, johon sisältyy kodin ja kotiseudun henkeä kaikesta kiireellisestä touhusta ja tohinasta huolimatta. Hyvät lukijamme. Toivotamme teille hyvää joulurauhaa ja parhainta menestystä alkavalle vuodelle.

T u o m o.

Tontut tuovat lehtemme lukijoille joulutervehdyksensä. Tällaisen hauskan tontturyhmän valokuvaaja sai kameraansa sosiaaliosaston järjestämässä kynttiläasetelmanäyttelyssä.

